

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט ד"ר יגאל מרזל

עת"מ 37527-07-14

"יש דין" - ארגון מתנדבים לזכויות אדם ואח' נ' המינהל האזרחי איו"ש ואח'

העותרים:

1. "יש דין" – ארגון מתנדבים לזכויות אדם
2. 'עמק שווה' ארכיאולוגיה בצל הסכסוך (חל"צ)
ע"י ב"כ עו"ד ישי שנידור ואח'

- נ ג ד -

המשיבים:

1. המינהל האזרחי איו"ש
- X. קצין מטה ארכיאולוגיה במינהל האזרחי איו"ש
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
ע"י ב"כ עו"ד אחוה ברמן

חקיקה שאוזכרה:

- [חוק העתיקות, תשל"ח-1978](#): סע' 1, 6, [12\(ב\)](#), [12\(ג\)](#), [17\(ד\)](#), [19](#), [20](#)
[צו בדבר חוק העתיקות \(יהודה והשומרון\) \(מס' 1166\)](#), תשמ"ו-1986: סע' 1, [7\(ב\)](#), [8](#), [8\(א\)](#), [9\(ב\)](#), [16](#), [19\(ג\)](#)
[תקנות העתיקות](#): סע' [בתוספת ב'](#), [8](#)
[חוק רשות העתיקות, תשמ"ט-1989](#)
[חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998](#): סע' 2, [7\(ה\)](#), [4\(8\)](#), [9\(א\)1](#), [9\(א\)3](#), [9\(א\)4](#), [9\(ב\)1](#), [9\(ב\)6](#), [10](#), [13](#),
[17\(ב\)](#), [17\(ג\)](#), [17\(ד\)](#)
[חוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם, תשע"א-2011](#)
[חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981](#): סע' 1, [2\(9\)](#), [3](#), [7](#)

מיני-רציו:

* נדחתה, ברובה, עתירת העותרים שעניינה במידע שביקשו העותרים לקבל מן המשיבים בנוגע לחפירות ארכיאולוגיה בשטחי יהודה ושומרון. פסק הדין עוסק בסייגים הקבועים בחוק חופש המידע כשבמרכזו עומדים הסייגים הקבועים בסעיף 9(ב)6 לחוק בעניין החרם האקדמי ובסייג שבסעיף 9(א)1 לחוק חופש המידע שעניינו בחשש לפגיעה ביחסי החוץ של המדינה.

* משפט מינהלי – חופש המידע – גילוי מידע

* משפט מינהלי – חופש המידע – גילוי על-ידי הרשות

* משפט מינהלי – חופש המידע – הגנה על יחסי-החוץ

* משפט מינהלי – חופש המידע – הגנת הפרטיות

העותרים הגישו עתירה שעניינה מידע שמבקשים העותרים לקבל מן המשיבים. בעיקרו, מדובר במידע הנוגע לחפירות ארכיאולוגיה בשטחי יהודה ושומרון.

בית המשפט דחה את העתירה ברובה ופסק כלהלן:

בנסיבות העניין מתקיים הסייג **שבסעיף 9(ב)6** לחוק חופש המידע (בין בתחולה ישירה של החוק ובין כעקרון כללי). סייג זה קובע אם כן, שני תנאים: (1) שהמידע יהיה בדבר עניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם; (2) חשש לפגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי של אדם בגילוי המידע. במקרה זה קיים חשש לפגיעה בחופרים בשל "חרם אקדמי".

אין מקום בנסיבות המקרה לחייב את המשיבים במסירת המידע על מקום אחסון הממצאים. וזאת מחשש לפגיעה ביחסי החוץ.

אין מקום לחייב את המשיבים למסור את המידע שהתבקש על "מועד סיום החפירה המשוער". שכן אין בידי הרשות את המידע המבוקש בנוגע למועד המשוער לסיום החפירות.

פסק דין

1. העתירה שבכותרת – עניינה מידע שמבקשים העותרים לקבל מן המשיבים. בעיקרו, מדובר במידע הנוגע לחפירות ארכיאולוגיה בשטחי יהודה ושומרון (ה"אזור"). העותרים – "יש דין – ארגון מתנדבים לזכויות אדם" ו"עמק שווה – ארכיאולוגיה בצל הסכסוך" – פנו למנהל האזרחי באזור יהודה ושומרון (המשיב 1) בבקשות לקבלת מידע. המידע שהתבקש היה נהלים וצווים המסדירים את נושא העתיקות באזור וכן פרוטוקולים של ועדת המשנה לארכיאולוגיה. מידע נוסף שהתבקש נגע לאתרים ארכיאולוגיים באזור. בכלל זה – מידע קונקרטי לגבי אתרים מסוימים; מידע בדבר מקום האחסון של מוצגים שהתגלו בחפירות באזור; רשימת ההשאלות של מוצגים שהתגלו באזור; הסכמים שנחתמו עם גורמים שונים להפעלת אתרים ארכיאולוגיים באזור; וכן מידע על תיקי החפירה של האתרים הספציפיים – "תל שילה" ו"תל בתיר". משלא התקבלה תשובה לבקשת המידע – הוגשה העתירה לבית משפט זה.

על ההסדר שבדין בעניין ארכיאולוגיה

2. בטרם אדרש לעתירה לגופה, יש מקום לעמוד בקצרה על ההסדר שבדין החל על נושא הארכיאולוגיה באזור. זאת לשם הבנת חלק מן המחלוקות שיובאו בהמשך.
3. בהתאם לסעיף 2 למנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט (אזור הגדה המערבית) (מס' 2), תשכ"ז-1967, **הדין שחל באזור הוא הדין שהיה בתוקף טרם יום 7.6.1967 – קרי, הדין**

הירדני – כפוף למנשרים של המפקד הצבאי בגדה (ראו לדוג' [בג"ץ 5324/10 מלכה נ' המינהל האזרחי ביהודה ושומרון](#), [פורסם בבנו] בפס' 12 לפסק דינו של כב' השופט ע' פוגלמן (28.12.2011)). בהתאם לכך, חל באזור חוק העתיקות הירדני – חוק העתיקות, מס' 51 לשנת 1966 – כפי שתוקן מעת לעת על ידי תחיקת הביטחון (ראו [בג"ץ 283/69 רוידי נ' בית המשפט הצבאי נפת חברון, פ"ד כד\(2\) 419, 421 \(1970\)](#)). נוסחו הנוכחי של חוק העתיקות הוא כפי תיקונו במסגרת צו בדבר חוק העתיקות (יהודה ושומרון) (מס' 1166), תשמ"ו-1986, קובץ מנשרים 75. כמו כן, מכוח סמכותו בהתאם לחוק העתיקות התקין ראש המנהל האזרחי את תקנות העתיקות (יהודה ושומרון), התשנ"א-1990. הסדרים אלה מהווים את המסגרת החוקית העיקרית בנושא העתיקות באזור.

4. יש להוסיף עוד, שרובד דין נוסף שיכול ורלבנטי לנדון, הוא הדין הבינלאומי ונוכח משטר "התפיסה הלוחמתית" החל באזור. ואולם בעתירה זו לא ביסס מי מהצדדים את טענותיו בכתבי הטענות בעניין מסירת המידע – שזו השאלה שבמחלוקת – על הדין הבינלאומי החל באזור וממילא לא אביע בנדון כל עמדה ומשעניין זה אינו דורש הכרעה.

5. אם נשוב לדין ה"מקומי", הרי שבמסגרת [חוק העתיקות](#), וכן במסגרת צו 1166, ניתנו סמכויות רבות ל"ממונה", הוא המשיב 2 – קצין מטה לענייני ארכיאולוגיה במנהל האזרחי (ראו [סעיף 1](#) לחוק העתיקות [וסעיפים 1 ו-16](#) לצו 1166). בין היתר, המשיב 2 הוא הגורם המוסמך [לתת רישיונות הנדרשים לשם ביצוע חפירות ארכיאולוגיות \(סעיפים 19-20 לחוק העתיקות\)](#). בנוסף למשיב 2, פועלת בהתאם [לחוק העתיקות](#) גם מועצה מיעצת, שתפקידה ליעץ למשיב 2 ב"כל דבר חשוב או קשור לעתיקות", לרבות בקשות לרישיונות חפירה ([סעיף 6](#) לחוק העתיקות). [בחוק העתיקות ותקנות העתיקות](#) קבועים הסדרים שונים בעניין עתיקות בכלל וביצוע חפירות ארכיאולוגיות בפרט, לרבות הוראות בדבר תנאי הרישיונות וחובותיהם של בעלי הרישיונות. הסדרים אלו יפורטו בהמשך, ככל שהם רלוונטיים לעניינו.

6. עוד יש מקום להציג בקצרה את הדין הישראלי בנושא. זאת מכיוון שבמסגרת העתירה, כפי שיפורט בהמשך, עלו טענות שונות בדבר היחס בין הדינים (וכן בשל תחולה כללית של עקרונות המשפט המנהלי הישראלי על המפקד הצבאי באזור – וראו למשל [בג"ץ 7437/11 נצאר נ' המפקד הצבאי](#) [פורסם בבנו] (10.2.2013 בפס' 5 והאסמכתאות שם)). בדומה לנהוג באזור, גם בישראל קיים משטר לפיו יש צורך ברישיון לשם ביצוע חפירות ארכיאולוגיות. משטר רישוי זה מוסדר [בחוק העתיקות](#), תשל"ח-1978, והתקנות

שהותקנו מכוחו, וכן [בחוק רשות העתיקות](#), תשמ"ט-1989. בהתאם לחוקים אלה, הגורם המאסדר בישראל של נושא העתיקות הוא רשות העתיקות, אשר הוציאה לשם מילוי תפקידיה גם נהלים שונים. נהלים אלו משמשים בסיס לחלק מטענותיהם של העותרים. המשיבים מצדם טענו בקשר לנהלי רשות העתיקות, שאלו אינם חלים באזור באופן ישיר, תוך שהצהירו שהם פועלים עקרונית בהתאם לנהלים אלה תוך התאמה לנסיבות הנובעות מכך שמדובר באזור (פרוטוקול הדיון מיום 25.5.2015, עמ' 7 ש' -22). (18).

7. לאחר שעמדנו בקצרה על המסגרת החוקית המסדירה את תחום הארכיאולוגיה, ניתן לשוב לעתירה שלפניי.

מהלך הדיון בעתירה

8. כאמור, העתירה מבקשת סעדים של מסירת מידע בעניין חפירות ארכיאולוגיה באזור. מהלך הדיון בעתירה זו היה מורכב – ובשל כך ממושך יחסית – והוא כלל מספר כתבי טענות ודיונים, במטרה לנסות ולצמצם את יריעת המחלוקת ולייעל את בירור העתירה – שחבקה מלכתחילה פריטי מידע מבוקשים רבים. מבלי פירוט נוסף בשלב זה, נציין רק שלאחר הגשת העתירה הוגשה תגובה מקדמית לעתירה המקורית, תוך שנמסר חלק לא מבוטל מהמידע שהתבקש. בהמשך לכך הוגשה עתירה מתוקנת והתקיים בה דיון מוקדם. בדיון המוקדם הוסכם להעביר מידע נוסף והמחלוקות בין הצדדים הצטמצמו לרבות הסכמת ב"כ העותרים עו"ד ישי שנידור, לצמצם את המידע שהתבקש ביחס לאתרים הארכיאולוגיים – לרשימה מצומצמת וספציפית של אתרים. בעקבות זאת גם הוגשה עתירה מתוקנת בשנית. לעתירה מתוקנת בשנית זו, הוגש כתב תשובה, באמצעות עו"ד אחוה ברמן, והתקיים בה דיון. בהמשך – הוגש גם כתב תשובה משלים ואף התקיים דיון נוסף (ובכלל זה דיון במעמד צד אחד). בעקבותיו הוגש גם טיעון משלים. כמו כן, בהמשך להחלטתי המפורטת מיום 3.5.2016 נעשתה פנייה לצדדים שלישיים. בעקבות זאת הוגשו לבית המשפט עמדות של צדדים שלישיים באמצעות באתר כוח המשיבים.

9. לאחר שחלק מן המחלוקות בא כאמור על פתרונו; ולאחר שהעתירה המתוקנת בשנית הביאה גם היא לצמצום ותיחום נוסף של יריעת המחלוקת – הסכימו ב"כ הצדדים בדיון האחרון שהתקיים בבית משפט זה (7.3.2016) על רשימת הנושאים שנותרו להכרעה כפי שסוכמו במסמך שהוגש מטעם ב"כ העותרים (עת/3). רשימה זו צומצמה

אף היא במהלך הדיון. פסק דין זה עוסק אפוא רק בנושאים שנותרו עדיין להכרעה בעקבות צמצום ותיחום זה כפי שנעשה בידי ב"כ הצדדים.

המחלוקת בעניין הדין החל בסוגיית חופש המידע והערה לעניין הסמכות העניינית

10. קודם שנבוא לדיון והכרעה בשאלות השנויות שנותרו במחלוקת, יש לציין שבמישור העקרוני נחלקו הצדדים בתשובה לשאלה מהו הדין החל על בירור הבקשה לקבלת מידע ועל ההכרעה בעתירות נגד החלטת המשיבים בעניין זה (וזאת בנפרד מהדין החל על חפירות ארכיאולוגיות באזור – שעליו עמדנו בקצרה לעיל).

11. גדר המחלוקת בעניין זה היה סביב התשובה לשאלה אם חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998, חל על הנדון על כל המשתמע מכך. בעניין זה טענת העותרים הייתה שהיות שהמשיבים הם רשות ישראלית, הרי שהם כפופים לחוק חופש המידע, והם גם מציגים את פעולתם כנעשית מכוח חוק זה (עת/1 וכן עת/2). לכן זוהי המסגרת הנורמטיבית להכרעה בנדון. לשיטתם, העובדה שמדובר בפעולות שנעשות באזור יכולה להילקח בחשבון במסגרת הסייגים הקבועים בחוק חופש המידע. לעומת זאת, עמדת המשיבים בעניין זה של תחולת החוק הייתה, שחוק חופש המידע אינו חל במישרין על המשיבים היות שלא מדובר בחוק שיש לו תחולה חוץ-טריטוריאלית. המשיבים פועלים מכוח תחיקת הביטחון. עם זאת המשיבים הסכימו שפעולתם נעשית לפי העקרונות הכלליים של המשפט המנהלי. עמדתם היא שעקרונות אלה עולים בקנה אחד עם הוראות חוק חופש המידע אך תוך שיש לתת במסגרתם משקל למאפיינים המיוחדים של האזור.

12. מחלוקת זו שבין הצדדים לעניין הדין החל, אינה מצריכה הכרעה בנסיבות המקרה שלפניי. במישור המעשי, קו הגבול בין שתי העמדות שנטענו אינו כה חד משמעי, זאת במיוחד נוכח הסכמת המשיבים לתחולת עקרונות חוק חופש המידע – מזה; והסכמת העותרים לאפשרות לשקול שיקולים מיוחדים הנובעים מפעולת המשיבים באזור במסגרת הסייגים לחוק – מזה. כך או אחרת, ומבלי צורך בהכרעה בנדון, הרי שבמכלול הסוגיות הדורשות הכרעה במקרה זה, לא מצאתי שיש בהכרעה במחלוקת בעניין הדין החל כדי לשנות את התוצאה לכאן או לכאן. וממילא אין מקום להכריע במחלוקת זו לעניין הדין החל במסגרת פסק דין זה (ראו והשוו: עת"מ (י-ם) 32725-05-12 רגבים ע"ר נ' ראש המינהל האזרחי, [פורסם בנבו] בפס' 12 (27.6.2013)). אציין עוד, וגם בהקשר זה, שהצדדים לא טענו לפני בית משפט זה טענות לעניין הדין הבינלאומי החל בהתייחס באופן ישיר לבקשות למידע מזה, ולסמכות המשיבים מזה. ממילא גם הדיון שלהלן

יהא לפי גדרי המחלוקת והטיעון של הצדדים בנדון מבלי הכרעה או נקיטת עמדה בסוגיה אחרונה זו.

13. לבסוף, יש גם להעיר, קודם שנעבור כאמור לדיון והכרעה בשאלות השונות השנויות במחלוקת, שכבר בשלב מוקדם בהליכים בתיק זה, הודיעה באת כוח המשיבים עו"ד אחוה ברמן, שהמשיבים אינם טוענים לחוסר סמכות עניינית של בית משפט זה בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים לדון בעתירת חופש מידע מעין זו ונגד משיבים אלה (עמ' 25 ש' 9-10 לפרוטוקול). במצב דברים זה, ובאין טענה בנדון גם מטעם העותרים, אף בית משפט זה לא יזקק לשאלת הסמכות העניינית שהייתה מוסכמת למעשה על הצדדים (ראו עוד פרשת **רגבים** שלעיל בפס' 11, והאסמכתאות **שם**).

הסוגיות הדורשות הכרעה

14. אחר הדברים האלה, ועל מנת להקל על הקורא, ובמיוחד נוכח כל דברי המבוא שלעיל, נציין כעת בקצרה את הסוגיות שנותרו להכרעה בעתירה זו. בהמשך נעבור לדון בכל אחת ואחת מהסוגיות לפי הסדר – וביתר פירוט:

א. זהות החופרים: במהלך הדיונים בעתירה, וכחלק מצמצום המחלוקת, הועברו לעותרים פרוטוקולים של דיוני הוועדה המייעצת שהוקמה לפי חוק העתיקות החל משנת 2006. עם זאת נמחקו מן הפרוטוקולים שמות החופרים. העותרים מבקשים מבית המשפט לחייב את המשיבים לחשוף את שמות החופרים שביצעו את החפירות. מידע זה על זהות החופרים התבקש לא רק במסגרת הפרוטוקולים אלא גם במסגרת בקשת מידע על פרטי החפירות הספציפיות ועל הבקשות לקבלת רישיונות החפירה. המשיבים התנגדו לבקשה זו עקב האפשרות לפגיעה בחופרים בשל החשש מחרם אקדמי עליהם בגלל מעורבותם בחפירות ארכיאולוגיות באזור; וכן בגלל חשש לפגיעה בפרטיותם של החופרים. עוד נטען שפרסום מידע זה עשוי לפגוע בהמשך המחקר הארכיאולוגי באזור.

ב. מקום אחסון המוצגים הארכיאולוגיים: העותרים מבקשים מבית המשפט לחייב את המשיבים למסור להם מידע בדבר מקום האחסון של הממצאים הארכיאולוגיים שמקורם באזור (המידע שמתבקש הוא תשובה כללית לגבי מיקום המחסנים וכן היקף וסוג המוצגים המאוחסנים בכל מקום). המשיבים מסרבים למסור מידע זה הן בשל חשש קונקרטי מפני גניבת הממצאים שעה

שייודע מקום אחסונם; והן בשל נימוק מדיני שעיקרו המשא-ומתן עם הפלסטינים והסכם הביניים הישראלי-פלסטיני, תוך טענה שמסירת המידע לעניין מקום אחסון הממצאים עלולה לפגוע בהיבטי יחסי חוץ של המדינה.

ג. רשימת ההשאלות של מוצגים ארכיאולוגיים: העותרים מבקשים מבית המשפט לחייב את המשיבים למסור להם את **רשימת כל הממצאים הארכיאולוגיים שהושאלו לצדדים שלישיים**. המשיבים טענו מנגד שאין רשימה מוסדרת שכזו ולצורך הכנת הרשימה יש צורך בעיבוד מידע שאין מקום לחייבו. גם בהקשר זה נטען בנוסף (ולחילופין) שאין למסור את הרשימה בשל החשש לפגיעה ביחסי חוץ של המדינה.

ד. תיקי החפירה ב"תל בתיר" וב"תל שילה": העותרים מבקשים מבית המשפט לחייב את המשיבים **לאפשר עיון בתיק החפירה המלא של אתרים אלה** ותוך שהם מבקשים את המידע האמור לא רק בשל העניין באתרים אלה דווקא, אלא כ"מקרה מבחן" לעיון בתיקי חפירה באזור בכלל. העותרים מבקשים בעניין זה שבית המשפט יקביל את הכללים החלים לנדון לנהלי רשות העתיקות בישראל. המשיבים מתנגדים למסירת המידע. הטענה העיקרית בעניין זה היא שלפי נהלי רשות העתיקות עצמם אין זכות עיון בחפירות הספציפיות המבוקשות. זאת בשל "אמברגו" (מניעת עיון) החל על העיון לפי נהלים אלה למשך 10 שנים מן החפירה האחרונה. מועד זה טרם הגיע בשתי החפירות שהעיון בתיקי החפירה שלהם התבקש. לכן מדובר בבקשה מבית המשפט להכריע בעניין שאינו דורש בשלב זה הכרעה – ואין להיעתר לה.

ה. מידע בדבר חפירות קונקרטיות: העותרים מבקשים מבית המשפט לחייב את המשיבים למסור להם **מספר פרטי מידע בנוגע למספר חפירות קונקרטיות**, בהן גם חפירות הנערכות באתר "פצאל" – שלא על ידי המשיבים. בכלל זה הפרטים הבאים: **פרטי האתר; זהות הגורמים המבצעים את החפירה; זהות הגורמים המממנים את החפירה; תקופת החפירה; השלב שבו נמצאת החפירה ועוד**. לאחר שחלק מהמידע המבוקש נמסר במהלך העתירה כמפורט לעיל, נשאר הצדדים חלוקים לגבי פריטי המידע הבאים בלבד בקשר לחפירות הנכללות ברשימה המצומצמת של האתרים: **המועד המשוער לסיום החפירות; החלקים באתר שבהם הסתיימה החפירה; וכן השימוש שנעשה בחלקים שבהם הסתיימה החפירה**. עמדת המשיבים בעניין זה היא כי אין מקום למסור מידע זה היות שמדובר במידע מקצועי בעל ערך לחופר. מקומו של המידע המבוקש בפרסומים אקדמיים מטעם החופר. עוד נטען במישור הקונקרטי ובהתייחס לאתרים מסוימים, שהמידע לא נמצא אצל המשיבים וניתן לקבלו על ידי פנייה

לגורמים שלישיים או לפרסומים בדבר תוצאות החפירות. לגבי אתר "פצאל", בשונה מהאתרים האחרים, לא נמסרו גם פרטים אחרים, נוסף לאלו המפורטים לעיל, וזאת בשל התנגדות החופר למסירת מידע כאמור.

דיון והכרעה

15. לאחר עיון במכלול החומר שהוגש ושמיעת טענות באי כוח הצדדים, מסקנתי היא שדין רובה של העתירה להידחות. כלומר:

(א) אין לחייב את המשיבים למסור את זהות החופרים.

(ב) אין לחייב את המשיבים למסור את מקום האחסון של המוצגים הארכיאולוגיים.

(ג) אין לחייב את המשיבים למסור את רשימת ההשאלות של המוצגים הארכיאולוגיים.

(ד) אין לחייב את המשיבים לאפשר עיון בתיקי החפירה המלאים של החפירות "תל בתיר" ו"תל שילה", ולא מצאתי גם מקום לחייב את המשיבים למסור לעותרים מידע בעניין מועד משוער של סיום החפירות.

(ה) עם זאת, מצאתי מקום לקבל את העתירה בחלקה בקשר למידע שהתבקש בדבר רשימת אתרי החפירות, בכל הקשור למידע בדבר החלקים שבהם הסתיימו החפירות ולשימוש המתוכנן בחלקים אלו, וכן בקשר לבקשה לקבלת מידע על החפירות שבוצעו באתר "פצאל" בידי גורמים חיצוניים, בדומה לזה שנמסר לגבי יתר החפירות (למעט זהות החופר).

16. נפנה עתה להכרעות הפרטניות בכל אחת מן הסוגיות ונימוקי ההכרעה, ולפי סדר הדברים שלעיל.

מחלוקת ראשונה: זהות החופרים

17. פריט מידע מרכזי שביקשו העותרים, ושסביבו נסבו במידה רבה הדיונים והטענות

שבעתירה זו על תיקוניה, עניינו כאמור זהות החופרים שקיבלו רישיונות חפירה באזור. העותרים ביקשו שמידע זה שלא נמסר להם – יימסר. הם טענו שיש למסור מידע זה כחלק מהזכות למידע וכדי להבטיח פיקוח על עבודת הרשות המנהלית. במיוחד, כך נטען, יש מקום למסירת מידע זה מקום שבו מדובר ברישיון לחפירת עתיקות שהן משאב מוגבל בעל חשיבות ציבורית גדולה; מצרך נדיר ורגיש בעל משמעויות היסטוריות דתיות ופוליטיות שלא ניתן לשחזרו. העותרים גם הדגישו, שמדובר ברישיון שהמדינה נותנת. בנסיבות אלו, הוסיפו העותרים וטענו, שבדומה להלכה בנוגע להתקשרות חוזית עם המדינה, לא ניתן לראות במידע על זהות החופר כמידע שיש בו משום פגיעה בפרטיות של החופר. המדובר במידע ציבורי ולא במידע הנוגע לחיים הפרטיים. הם גם טענו שמטרת החפירות היא מטרה מחקרית שבסופה פרסום הממצאים. מדובר לכן בעניין אקדמי מובהק שאין מקום מלכתחילה לקיים בו מצב של אי חשיפת שם החוקר. ממילא יש לראות בעצם בקשת הרישיון והפעולה על פיו כהסכמה של החופרים לויתור על זכותם לפרטיות. עוד נטען, שביטוי לכל האמור לעיל מצוי במדיניות בעניין חפירות במדינת ישראל ובנהלי רשות העתיקות שלפיהם מידע מעין זה על זהות החופרים – מפורסם – ובאופן יזום ושוטף. מעבר לכל זאת נטען גם שלגבי חלק מאתרי החפירות, ניתן לאתר בקלות את זהות החופרים באמצעות חיפוש פשוט במרשתת.

18. המשיבים טענו כאמור שאין מקום לחייב אותם לחשוף את זהות החופרים. בעניין זה, וקודם שנביא את טעמי המשיבים לגופם, יש לציין שנעשתה במהלך הדיונים בעתירה, פנייה לחופרים עצמם מידי המשיבים. חלק מהחופרים נתנו את הסכמתם למסירת המידע והוא נמסר לעותרים. פנייה נוספת לחופרים שלא נתנו את הסכמתם המפורשת, נעשתה בעקבות החלטת בית המשפט הנזכרת לעיל מיום 3.5.2016. בעקבות החלטה זו התקבלו הסכמות נוספות של מספר חופרים וגם זהותם נמסרה לעותרים. עמדת המשיבים וסירובם למסור מידע נוסף, מתייחסים אפוא לקבוצת החופרים **שסירבו למסירת זהותם לעותרים או שלא השיבו לפניית המשיבים או שלא הגיבו להחלטת בית המשפט הנזכרת.**

19. המשיבים טענו בהמשך לכך, ובהתייחס **לקבוצה זו** של חופרים שלא נתנה את הסכמתה המפורשת, שבלא הסכמה פוזיטיבית של החופרים אין מקום בנסיבות המקרה לחייב את המשיבים במסירת המידע. בהקשר זה נטען תחילה, כאמור, לפגיעה בפרטיות. עצם העובדה שמדובר ברישיון שהרשות הציבורית נותנת, אין בה כדי לעקר את ממד הפגיעה בפרטיות ואין ללמוד מכך הסכמה של החופר למסירת המידע. **בנוסף, טענו המשיבים, שקיים חשש משמעותי לעתידם האקדמי של החופרים שמתנגדים למסירת זהותם.**

הנושא כולו מצוי במחלוקת בזירה הבינלאומית ומופעל לחץ על חוקרים שונים על דרך של חרם אקדמי. יש לתת משקל לחשש מפני פעולות חרם נגד חופרים, המבקשים מטעם זה שלא למסור את פרטי זהותם. מעבר לכך, חשיפת זהות החופרים שלא בהסכמתם עלולה גם לפגוע ביכולת המשיבים עצמם לקדם את המחקר הארכיאולוגי באזור.

20. כנזכר, הובאו לפני בית המשפט עמדות חופרים שהתנגדו למסירת המידע, זאת הן במהלך הדיון שהתקיים במעמד צד אחד (ביום 7.3.2016, תוך רישום פרוטוקול נפרד) והן בתגובות שהוגשו מידי צדדים שלישיים בהמשך להחלטת בית המשפט שאפשרה להם לעשות כן (מיום 3.5.2016). בתגובות אלה נטען מפי הצדדים השלישיים שסירבו למסור את זהותם לעותרים, שמסירת הזהות עלולה להביא לפגיעה אקדמית משמעותית בהם. כך הדבר אפילו אם חלק מהמידע – ניתן להשיגו באופן לא רשמי. כך, שכן עצם מסירת המידע בידי המדינה טומנת, לפי הטענה, חשש לפגיעה כאמור כעומדת בפני עצמה.

21. כאמור לעיל, לאחר שקילת כל השיקולים הנוגעים בדבר והטענות שבאו לפני בית המשפט, מסקנתי היא שאין מקום לחייב את המשיבים למסור את המידע שנותר במחלוקת בעניין זה (לאחר מסירת זהות החופרים שהסכימו לכך). כלומר אין לחייב את המשיבים למסור את זהותם של החופרים שלא הסכימו לכך במפורש. אסביר:

החשש לפגיעה בחופרים בשל "חרם אקדמי"

22. אכן, מקובלת עליו עמדת המשיבים שלפיה מתקיים בנסיבות העניין הסייג שבסעיף 9(ב)(6) לחוק חופש המידע (בין בתחולה ישירה של החוק ובין כעקרון כללי). סעיף זה קובע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור "מידע הנוגע לעניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילוייו עלול לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי". סייג זה קובע אם כן, שני תנאים: (1) שהמידע יהיה בדבר עניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם; (2) חשש לפגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי של אדם בגילוי המידע.

23. בענייננו אין מחלוקת שהמידע שעניינו חפירות שביצעו הצדדים השלישיים באזור, נכנס בגדר התנאי הראשון, של מידע הקשר לענייניו המקצועיים של אדם. עם זאת, הצדדים

חלוקים לגבי התקיימות התנאי השני, של חשש לפגיעה ממשית באינטרס כלכלי או מקצועי, והכל סביב טענת המשיבים וכן החופרים שהגיבו, בדבר החשש מ"חרם" אקדמי וכפועל יוצא מכך, החשש מפגיעה ממשית באינטרס כלכלי או מקצועי.

24. ממכלול החומר שבא לעיוני, ובכלל זה עמדות החופרים עצמם שהגיבו כאמור – אם באמצעות המשיבים (התגובות שהובאו בדיון במעמד צד אחד) ואם בתגובה להחלטת בית המשפט (שנמסרה גם היא לתיק בית המשפט באמצעות המשיבים) – **עולה חשש ברור ואמתי לפגיעה ממשית באינטרס מקצועי (ואף כלכלי) של החופרים שביקשו שלא למסור את זהותם לעותרים**. משמעות עניין זה הובהרה גם בנתונים ובמידע שנמסרו לבית המשפט בדיון במעמד צד אחד מטעם נציגי משרד החוץ. שלא כעמדת העותרים, לא מדובר בעניין תאורטי שלא הונח לו בסיס מספק. החשש הוא חשש אמתי והוא מתייחס לפגיעה אמיתית ומשמעותית. ומעבר לעמדת המשיבים עצמם ונציגי משרד החוץ, **החופרים עצמם תיארו את המשמעויות הקשות של תופעת החרם האקדמי וההשלכה שלה על יכולתם להתקדם בעולם האקדמי, לרבות פגיעה אפשרית ביכולת לפרסם בכתבי עת מובילים בעולם, בשיתופי פעולה מקצועיים עם עמיתים מחו"ל ובקבלה למוסדות אקדמיים בחו"ל. פגיעה שכזו היא בליבת העיסוק האקדמי ובמוניטין המקצועי הנגזר מכך. לא מדובר בעניין של מה בכך אלא בפגיעה ממשית כאמור**.

25. המסקנה שלפיה חל בנדון **סעיף 9(ב)6) לחוק חופש המידע** (במישרין או כעיקרון כללי), אינה סוף הדרך העיונית בהתייחס להכרעה בבקשת העותרים. זאת, שכן לפי הדין יש לעבור ולבחון את האיזון בין השיקול של הגנה על הצדדים השלישיים לבין האינטרסים התומכים במסירת המידע (**עע"מ 10845/06 שידורי קשת בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו**, [פורסם בנבו] בפס' 68 לפסק דינו של כב' השופט י' דנציגר (11.11.2008)). אל מול הפגיעה הנטענת בחופרים שלא הסכימו למסור את זהותם לעותרים, קיימת הזכות לחופש מידע והרציונלים הכלליים שביסוד זכות זו והפסיקה שהעלתה על נס את חשיבותה. נזכיר בהקשר זה את היות הזכות למידע תנאי למימוש חופש הביטוי; כי הזכות למידע משמשת ככלי לביקורת על פעולות השלטון; שחשיפת המידע והגברת השקיפות של רשויות השלטון מגבירה את אמון הציבור ברשות; וכן את התפיסה שהרשות היא נאמן הציבור ועל כן היא מחזיק במידע בנאמנות עבור הציבור (ראו לדוג' **עע"מ 2820/13 רוזנברג נ' מדינת ישראל – רשות המיסים**, [פורסם בנבו] בפס' 9 לפסק דינו של כב' השופט א' שהם (11.6.2014); **עע"מ 11120/08 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל – רשות ההגבלים העסקיים**, [פורסם בנבו] בפס' 7 לפסק דינה של כב' השופטת ע' ארבל (17.11.2010)). במישור העקרוני, ולפי הדין, נדרשת הרשות

המנהלית (המשיבים במקרה זה, ובהמשך לכך גם בית המשפט לפי [סעיף 17\(ד\)](#) לחוק) לשקול, בין היתר, את השיקולים הבאים: העניין הציבורי במידע; האינטרס הציבורי בחשיפת פעולת הרשות לפני הציבור; העניין האישי של מבקש המידע; זכות הציבור לדעת; האם המידע גולה לגורמים אחרים; קיומם של מנגנוני פיקוח על הרשות המנהלית; מידת הפגיעה באינטרס המוגן של הצד השלישי; ומידת הפגיעה בצד השלישי (עניין **שידורי קשת**, בפס' 76-82).

26. במקרה דנן, קיימים שיקולים התומכים בחשיפת המידע: ראשית, חשיפת המידע ככלי לביקורת על פעולת הרשות. מתן רישיונות חפירה הוא חלק מתפקידם של המשיבים וסמכותם על פי דין (על כך לא הייתה מחלוקת). בגילוי המידע יש לכן משום אמצעי ביקורת על הפעלת סמכות זו. שנית, כפי שפורט לעיל, העובדה שמדובר בגורמים שקיבלו רישיונות מטעם המשיבים לביצוע חפירות ארכיאולוגיות, שהן משאב מוגבל (ותוך הפקעת זכות הגישה מאחרים), צריכה ככלל להביא לחשיפת המידע, עקב ההנחה המובלעת שרישיון כאמור הוא מטבעו עניין ציבורי (ראו [בג"ץ 4289/00 אברמוביץ נ' ראש ממשלת ישראל](#) [פורסם בנבו] בפס' 65, 10.12.2009); כן ראו [ע"א 6576/01 החברה לייזום מיסודה של סי.פי.אם. בע"מ נ' לירן, פ"ד נו\(5\) 817, 822 \(2002\)](#)). חשיבות זו של חשיפת הממצאים הארכיאולוגיים לרבות שם החופר נלמדת גם מהעובדה שלא הייתה שנויה במחלוקת, שלפיה מידע על מתן רישיונות כאמור שניתנים בתחומי מדינת ישראל מפורסם בידי רשות העתיקות באופן יזום, וכולל את שם החופר שקיבל את הרישיון. שלישית, תחום הארכיאולוגיה הוא תחום בעל חשיבות ורגישות מיוחדים. זאת בשל ההשלכות של ממצאים ארכיאולוגיים על המחקר ההיסטורי, ועל המשמעויות השונות שנובעות מכך. כבר צוין בהקשר קרוב, ש"למחקר הארכיאולוגי ולפרסום ממצאים שנאספו במסגרת חפירות ארכיאולוגיות תרומה ניכרת בעיצוב הבנתנו ההיסטורית, התרבותית והלאומית. המחקר הארכיאולוגי מפלס לנו דרך אל העבר מתוך הבנה או הנחה כי זה יאיר על תפישתנו והבנתנו את ההווה. חשיפת צפונותיה של האדמה, בחינת רובד אחר רובד של קרקע במטרה לגבש את תמונת העבר, לא די בהן ויש חשיבות רבה לפרסום הממצאים הארכיאולוגיים, לתיעודם ולחקירתם, לקהילת הארכיאולוגים ולרבים אחרים, לא רק לתושבי הארץ הזו אלא לקהלים שונים ברחבי העולם כולו" ([בג"ץ 2702/05 מעוז נ' רשות העתיקות](#) [פורסם בנבו] (11.1.2006)).

27. רביעית, לפי טענת העותרים שלא נסתרה, חלק מהמידע גלוי כבר כיום במרשתת ובכתבי עת ומאמרים מקצועיים. גם מה שאינו גלוי כיום צפוי להתפרסם בעתיד. החפירות נועדו לשם קידום המחקר הארכאולוגי. בהתאם לכך חלק בלתי נפרד מהדרישות הקבועות ברישיון החפירה על פי הדין החל באזור הוא החובה לפרסם את

ממצאי החפירה ([תקנה 8 לתקנות העתיקות](#) וסעיף ט"ז לרישיון הקבוע [בתוספת ב'](#) לתקנות אלו). פרסום כאמור אינו מבוצע באופן אנונימי. לכן מלכתחילה מדובר במידע שאינו אמור בכל מקרה ובסוף החפירה, להישמר בסוד. מקום שבו המידע גלוי לציבור (או אמור להיות גלוי תוך זמן קצר), ניתן להניח שמידת הפגיעה מפרסום של המידע בידי המשיבים קטנה בהרבה ממצב בו מידע זה נשמר בסודיות (והשוו [עת"מ \(י-ם\) 14037-05-12 העמותה למען מדע מוסרי נ' יו"ר המועצה לניסויים בבעלי חיים](#) [פורסם בנבו] (בפס' 24-28, 3.2.2015)).

28. [חמישית](#), המדובר כאמור בחפירות שאמורות להביא לפרסום הממצאים – ובכלל זה לפרסום אקדמי. פרסום שכזה – בטיבו ומטבעו – לא אמור להיות אנונימי. הוא אמור לעמוד לביקורת. גם ביקורת של עמיתים וגם ביקורת של הציבור. כך בכלל וכך בפרט במחקר שעל בסיס רישיון, כלומר מקום בו הנגישות לממצאים העומדים ביסוד המחקר אינה נחלת הכלל (השוו [ע"א Eisenman 2790/93 נ' קימרון, פ"ד נד\(3\) 817, 834 \(2000\)](#)). כעיקרון, לכן, על החוקר והמפרסם לעמוד מאחורי הפרסום ולהיות נתון לביקורת כחלק אינטגרלי מהשמירה על סטנדרט אקדמי ראוי. ברוח זו נזכיר את [סעיף 7\(ב\)](#) לצו 1166 שלפיו בעל רישיון חפירה חייב – בין היתר – "לנהל את החפירה בהתאם לנוהלי העבודה המדעיים המקובלים". כן יוזכר [סעיף 8\(א\)](#) לצו זה, הקובע ש"תוך שש שנים מיום קבלת רישיון החפירה יוציא בעל הרישיון לאור פרסום מדעי נאות בדבר החפירה, ממצאיה ותוצאותיה....". כן ראו סעיף 21(א) [לחוק העתיקות](#) הירדני משנת 1966; והשוו עוד [לסעיף 12\(ג\)](#) לחוק העתיקות, תשל"ח-1978). על כן, חיסוי שם החופר, בחפירה המיועדת מלכתחילה לשם פרסום עתידי ועל בסיס רישיון, עומד במידה רבה בניגוד לעיקרון זה. ביטוי לכך ניתן למצוא בכך שרשות העתיקות, שאחראית על נושא הארכיאולוגיה בישראל, מפרסמת מידע זה באופן יזום ובלא קושי.

29. [לבסוף](#), ניתן גם להוסיף ולציין, שלא כל החופרים שבהם מדובר בעתירה זו, התנגדו לפרסום שמם. חלק לא מבוטל מהם הסכימו לכך חרף הטענה לפגיעה ולחשש מחרם אקדמי על כל משמעויותיו. אף באת כוח המשיבים הסכימה בשלב מסוים של הדיון, שאם הרוב המוחלט של החופרים מסכים למסירת המידע וחלק קטן מתנגד הדבר יכול להשליך גם על עמדת המשיבים בנדון (עמ' 17-18 לפרוטוקול).

30. למרות שיקולים אלה בתמיכה לחיוב המשיבים למסור את המידע, לא מצאתי בסופו של איזון ובסופה של שקילה, לחייב את המשיבים למסור את המידע. זאת, בשל הטעמים הבאים שמצאתי שיש בהם כדי להכריע את הכף:

31. ראשית, כפי שעלה כאמור גם מעמדת המשיבים וביתר שאת מהתייחסותם של הצדדים השלישיים, קיים חשש ברמה משמעותית לפגיעה ממשית באינטרסים מקצועיים וכלכליים כתוצאה מחרם אקדמי. חשש זה נלמד בעיקר מהתייחסותם הפרטנית של החופרים (בעקבות החלטתי מיום 3.5.2016), שבה הם פירטו את הפגיעה הקיימת כבר כיום ואת הפגיעות העתידיות האפשריות כתוצאה מפרסום המידע כבר בשלב זה וטרם סיום החפירה. עוצמת הפגיעה בחוקרים והיקפה הובהרו ופורטו אפוא, בשורה של היבטים: אי קבלה של מאמרים לפרסום; אי קבלת מענק מחקר; קשיים בשיתופי פעולה עם חוקרים מחו"ל ופגיעה ביכולת להתקדם במעלה סולם הדרגות האקדמי. פגיעה זו – לפי התגובות שנמסרו – אינה רק בחוקרים עצמם אלא גם במוסדות שאליהם הם משתייכים. פגיעה ספציפית נטענה במיוחד מצד חופרים שהם חוקרים שבתחילת דרכם המקצועית, שהביעו חשש קונקרטי לעתידם המקצועי לרבות היכולת לבצע השתלמות בתר-דוקטורט בחו"ל. וכנזכר לעיל, לא מדובר רק בחשש תיאורטי, שכן דווח לבית המשפט באחד התצהירים שהוגשו, שלו בשל עצם בירור עתירה זו החליט מוסד מסוים להחזיר מהשאלה מוצג שהיה מוצג בו "באופן מידי".

32. כאן המקום לציין, שלפי המידע שהובא לפני בית המשפט מטעם המשיבים, תופעת החרם כלפי גורמים ישראלים אינה מיוחדת רק לתחום הארכיאולוגיה, ומדובר בתופעה הנוגעת בתחומים רבים. בשל כך נעשות פעולות שונות מטעם מדינת ישראל במטרה למנוע תופעה זו. כחלק ממאמצי המדינה למנוע פגיעה בשל תופעת החרם אף נחקק [חוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם](#), תשע"א-2011. חוק זה נועד לנסות להילחם בתופעת החרם על גורמים ישראלים בשל "זיקתם למדינת ישראל, מוסד ממוסדותיה או אזור הנמצא בשליטתה", אשר גרמה לנזקים לאותם גורמים (ראו דברי ההסבר להצעת [חוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם](#), התשע"א-2011, ה"ח הכנסת 112). חוקתיותו של חוק זה – והעולה האזרחית שהוא קבע – כמו גם ההגבלות המנהליות שקבע, נדונו ב**בג"ץ 5239/11 אבנרי מ' הכנסת** [פורסם בבנב] (15.4.2015). בפסק הדין קבע בית המשפט העליון שחוק זה הוא חוקתי (או שאין בעת הזו עילת התערבות בהוראות מסוימות ממנו), למעט הוראה בודדת שעניינה הטלת פיצויים עונשיים במסגרת הליך אזרחי. בפסק הדין דן בית המשפט העליון גם באופן ספציפי בשאלת חוקתיות החוק בכל הקשור לקריאה לחרם בשל זיקה לאזור הנתון לשליטת מדינת ישראל, שזהו סוג החרם המעלה חשש לפגיעה בחוקרים במקרה דנן. עניין זה היה בין נקודות המחלוקת בפסק הדין.

33. אך בסוגיית הבעייתיות שבחרם, והלגיטימיות של המאבק בו – נדמה שלא היה חולק בפסק דין **אבנרי**. יש לציין, מפסק דין זה ולענייננו, את דברי כב' השופט ח' מלצר בדעת

הרוב, שלפיה ההתמודדות עם תופעת החרם מצד המדינה עולה כדי "דמוקרטיה מתגוננת" (בפס' 29). וכן את התייחסותו בהמשך לכך להחרמת האקדמיה הישראלית, כך: "קריאה שכזו להחרמת הקהילה האקדמית בישראל, או של מרצים ישראלים חותרת תחת החופש האקדמי עצמו ומונעת מחקר והוראה, שמטרתם, בין השאר, חיפוש אחר האמת. **זוהי למעשה החרמה של האינטלקטואליות עצמה, שכן חרם משתיק את השיח.** לפיכך החוק האוסר פעילות שכזו – הולם את ערכיה של מדינת ישראל, המבטיחים, בין היתר, חופש אקדמי מלא ומקדמים מחקר ומצוינות, שהם ביסוד יתרונותיה האיכותיים של ישראל" (שם, בפס' 30, ההדגשה במקור; כן ראו ס' 34 לפסק דינו של כב' השופט י' דנציגר; פס' 21 לפסק דינו של כב' השופט נ' הנדל לעניין ההבחנה בין מסירת מידע לצורך חרם לבין קריאה לחרם, וכן פס' 24; פס' ב' לפסק דינו של כב' המשנה לנשיא א' רובינשטיין; פס' 18 ו-34 לפסק דינו של כב' השופט י' עמית; פס' 4 לפסק דינה של כב' הנשיאה מ' נאור).

34. **אכן, דברים נכוחים אלה יפים הם גם לענייננו ויש בהם כדי להסביר – ולהדגיש – מדוע אין להקל ראש בחומרת תופעת החרם ובכלל זה החשש לפגיעה בחוקרים מן האקדמיה.** יש אפוא – כחלק מהתמודדות עם תופעה זו – לתת משקל של ממש לצורך במניעת פגיעה של חרם בחוקרים שחשופים לה – ומבקשים להימנע מכך. ובשונה מהסוגיה שנדונה **בפרשת אבנרי** – במקרה דנן מדובר בעתירה **לחייב** את הרשות למסור מידע שעלול להביא לפגיעה בחוקרים שניתן להם רשיון חפירה – וכחלק מאותו "חרם אקדמי". יש אפוא לתת משקל של ממש לעמדת הרשות הציבורית, המבקשת שלא למסור מידע שכזה כל עוד החוקר עצמו אינו מסכים לכך במפורש וחששו הוא מפגיעה בו בשל החרם (ראו עוד והשוו לדברי כב' המשנה לנשיא א' רובינשטיין **בפרשת אבנרי** בפס' טו לפסק דינו).

35. משאלו הם פני הדברים, ובהמשך לכך, יש גם לתת משקל משמעותי לעמדת הגורמים המוסמכים המטפלים בנושא החרם ברמה המדינית, שהובאה לפני במעמד צד אחד, לעניין הפגיעה האפשרית בחופרים הכרוכה במסירת המידע המבוקש. לא ניתן אפוא לדון בסוגיה שהוצבה לפתחו של בית משפט זה, בהתעלם ממציאאות לא פשוטה זו שמולה ניצבים המשיבים (במישור המדיני) וניצבים גם החופרים (במישור הפרטני). **מדובר אפוא בפגיעה אפשרית ומשמעותית בחוקרים אקדמיים – רובם בתחילת דרכם האקדמית. דבר זה מטה את הכף לדחיית העתירה בנוגע למסירת מידע בדבר זהותם של אותם חופרים.**

36. על כך ניתן עוד להוסיף שנית, שבנסיבות העניין העותרים לא הצביעו על אינטרס אישי מיוחד, מעבר לאינטרסים הכלליים לקבלת מידע. דבר זה אינו שולל את הזכות לקבל מידע, אך יש בו להשפיע על איזון האינטרסים (סעיף 10 לחוק חופש המידע; עניין **שידורי קשת**, בפס' 78).

37. **שלישית**, המידע המבוקש, לפחות ברובו, צפוי להיות גלוי לציבור בעת פרסום הממצאים של החפירות. אמנם אין מדובר בגילוי בצורה מסודרת מצד המשיבים, וגילוי זה לא יערך בזמן אמת, אלא לאחר תום החפירה, אך עדיין יש בו כדי להחליש את הפגיעה בזכות למידע כתוצאה מאי מסירת המידע בשלב זה של החפירה טרם סיומה. ויש גם להוסיף, שהגם **סעיף 8** לצו 1166 שנזכר כבר לעיל, קובע חובה על בעל הרישיון להוציא לאור "פרסום מדעי נאות", הרי **סעיף 9(ב)** לאותו הצו מאפשר לממונה, בהסכמת הוועדה המייעצת, לפטור את בעל הרישיון מחובה זו "אם ראה נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת".

38. **רביעית**, חלק מן המידע נמסר נוכח הסכמת חלק מהחופרים שהסכימו לכך. לא מדובר **לכן בחיסוי מלא**. לעניין זה חשיבות, מעבר למסירת המידע, שכן משמעותו היא שהמשיבים היו נכונים "להסיג" את האינטרס הכללי בדבר אי מסירת מידע שעלול להוביל לחרם אקדמי, ככל שהחופר הספציפי היה מוכן לכך (ובשונה מן העמדה לעניין רשימת ההשאלות – עניין שידון להלן). במונחי מידתיות הפגיעה בעותרים וצמצום סיוג המידע, ניתן לומר אפוא שהמשיבים היו נכונים לצמצום זה ואף עשו כן ובלבד שהחופרים הסכימו לכך.

39. **לבסוף**, אפילו לשיטת העותרים, חלק מן המידע נגיש בצורה זו או אחרת בלא פרסומו **ה"רשמי"** (ולעניין זה הוגשו לעיוני שורה של צילומי דפים מהמרשתת לרבות פרסומים על כנסים מדעיים). מבלי צורך להכריע אם אכן כך הדבר במישור העובדתי, הרי שטענה זו יש בה כדי להחליש את הפגיעה בעותרים ובמידע שהם עצמם מבקשים למסור להם. ודוקו: העותרים מבקשים שהמשיבים עצמם ימסרו את המידע וכדי "אישוש" למידע שכפי הנראה יש כבר בידם (כולו או חלקו). אך כפי שהובהר הן בדיון במעמד צד אחד מפי נציגי משרד החוץ, והן מתגובות חלק מהחופרים, דווקא "אישוש" זה, בדמות מסירת המידע באופן רשמי על ידי המשיבים, הוא הקושי שבמסירת המידע. בהקשר זה יודגש שהשאלה שהונחה להכרעה היא שאלה משפטית והיא שאלה של מסירת מידע בלבד. עם זאת, יש להכרעה בשאלה זו נגיעה לעניינים מדיניים מובהקים, כפי שהדבר הובהר בעמדת נציגי משרד החוץ בדיון שנערך בדלתיים סגורות. למעשה, גם העותרים

טוענים כך במפורש בעתירתם, עת ציינו שלניהול האתרים הארכיאולוגיים יש "משמעויות פוליטיות מרחיקות לכת, שכן בשיח הפוליטי-היסטורי-דתי העומד ביסוד הסכסוך הישראלי פלסטיני, לקיומה של נוכחות היסטורית המשויכת לקבוצה דתית כזו או אחרת, יש הון סימבולי עצום" (סעיף 121 לעתירה המתוקנת בשנית). ומשזהו מצב הדברים, מצאתי מקום לתת כאמור משקל משמעותי ומכריע לנימוקי המשיבים בדבר הקשיים הרבים שבמסירת המידע המבוקש ככל שהחופרים לא הסכימו לכך במפורש. זאת, כשיקול עדיף בנסיבות המקרה על שיקולי הנגד שפורטו (וראו עוד והשוו, [עע"מ 615/15 פרופ' אורון נ' ראש אגף הפיקוח על ייצוא ביטחוני](#) [פורסם בנבו] (בפס' 13, 11.4.2016)).

40. נוכח קביעתי שאין מקום להורות למשיבים למסור את המידע בהתייחס לחופרים שסירבו לכך, עולה השאלה האם יש מקום להחיל קביעה זו גם על חופרים אשר לא הגישו התנגדות פוזיטיבית לפרסום פרטיהם. כלומר, שלא הביעו כל עמדה בנדון לכאן או לכאן. מצד אחד, ניתן לפרש את היעדר ההתנגדות כמבטא היעדר חשש של אותם חופרים מפגיעה ממשית כתוצאה מפרסום המידע. מצד שני, ניתן להניח שהפגיעות האפשריות שתוארו בידי המשיבים ובידי החופרים שהביעו את התנגדותם – רלבנטיות גם לחופרים שלא הביעו עמדתם. בנסיבות העניין, בשל העובדה שמדובר בחשש לפגיעה בצדדים שלישיים שהם גורמים פרטיים מצאתי להחיל קביעה זו גם על אותם חופרים שלא הביעו עמדתם בנושא (ראו [עע"מ 1386/07 עיריית חדרה נ' שנירס בע"מ](#) [פורסם בנבו] (16.7.2012); וראו והשוו [עע"מ 7744/10 המוסד לביטוח לאומי נ' מנגל](#), [פורסם בנבו] בפס' 8 לפסק דינו של כב' השופט נ' הנדל (15.11.2012); ומנגד – סעיף 7 לפסק דינה של כב' המשנה לנשיאה מ' נאור (כתוארה אז) ופסק דינו של כב' השופט י' עמית (שם); וכן פסק דינה של כב' המשנה לנשיאה מ' נאור (כתוארה אז) [בפרשת רוזנברג שלעיל](#) – והכל לעניין הצורך בהסכמה אקטיבית).

מסירת המידע על זהות החופרים רק בעתיד?

41. שקלתי את האפשרות, במסגרת האיזון הכולל, להורות על סעד חלקי, שלפיו אי מסירת המידע על זהות החופרים יחול על כל החופרים שקיבלו רישיון עד למתן פסק הדין, אך מכאן ולהבא שיחול דין אחר והזהות תיחשף (אף טרם סיום החפירה). זאת כעניין של הסתמכות על המצב הקיים (ראו והשוו [עע"מ 398/07 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל – רשות המיסים, פ"ד סג' \(1\) 284 \(2008\)](#) פס' ה' לפסק דינו של כב' השופט א' רובינשטיין (כתוארו אז); פס' 65 לפסק דינה של כב' השופטת ע' ארבל) (להלן – עניין

הסדרי הכופר); [עע"מ 9341/05 התנועה לחופש המידע נ' רשות החברות הממשלתיות](#), [פורסם בבנו] בפס' 42 לפסק דינה של כב' השופטת ע' ארבל (19.5.2009)).

42. ואולם בסופו של דבר לא מצאתי מקום לסייג את אי מסירת המידע מכאן ולהבא. כפי שהדבר הובהר בעמדת המשיבים (לרבות במעמד צד אחד) ובתגובות הצדדים השלישיים, **ההשלכה של מסירת השמות בעת הזו, בין שמות קיימים ובין שמות עתידיים של חופרים שיקבלו רישיונות חפירה לאחר פסק הדין – היא בעייתית. יש בה כדי להרתיע חופרים משיתוף פעולה עם המשיבים.** נכון הדבר שהמשיבים נכונים היו בסופו של דבר למסור שמות של חוקרים שהסכימו לכך, אך החשש מפני הרתעה ואי שיתוף פעולה קיים ונטען במפורש בידי המשיבים כטעם נוסף לאי החיוב במסירת המידע (גם אם כנימוק מאוחר – וראו [עע"מ 49/16 רגב נ' דרוקר](#) [פורסם בבנו] (10.2.2016)). במצב הדברים הקיים, ונוכח עמדת הגורמים המקצועיים, לא מצאתי מקום לסייג את מסירת הזהות של חופרים שלא הסכימו לכך, על דרך של הבחנה בין העבר לבין העתיד. כמובן שאין בכך לשחרר את המשיבים מן החובה לשקול מחדש את עמדתם זו עם שינוי הנסיבות ובחלוף הזמן, ובשים לב לשיקולים התומכים במסירת המידע ובכלל זה הנוהל והנהגה ברשות העתיקות.

43. הנה כי כן, בשל מכלול טעמים אלה ובאיזון הכולל בין השיקולים והטיעונים, מסקנתי היא שאין לחייב את המשיבים למסור את זהותם של חופרים שלא נתנו הסכמתם המפורשת לכך.

זהות החופרים והפגיעה בפרטיות

44. משהגענו למסקנה שלפיה מתקיימים תנאי הסייג [שבסעיף 9\(ב\)6 לחוק חופש המידע](#) (בין בתחולה ישירה ובין כעקרונות כלליים), אין צורך להכריע בטענה החלופית של המשיבים וההצדקה הנוספת שלהם לאי מסירת המידע על זהות החופרים – והיא טענת הפגיעה בפרטיות. מהטעמים שיובאו להלן עולה, שהמדובר בסוגיה לא פשוטה שיש לה פנים רבות ושיקולים לכאן ולכאן. עם זאת, ומעבר לנדרש אציין, שככל שטענה זו של הפגיעה בפרטיות החופרים כטעם לאי מסירת זהותם לעותרות הייתה ההצדקה היחידה לאי מסירת המידע – על פניו היה מקום שלא לקבל אותה. זאת נוכח הסכמה מכללא לפגיעה נטענת זו בפרטיות – מטעם החופרים. אסביר:

45. סעיף 9(א)3) לחוק חופש המידע קובע שרשות ציבורית לא תמסור מידע שהוא "מידע שגילוי מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 ... אלא אם כן הגילוי מותר על פי דין". על כן יש לבחון תחילה האם מדובר ב"פגיעה בפרטיות". כאשר בהקשר זה (כפי שיפורט להלן), יש לבחון תחילה האם מדובר במידע בדבר "ענייני הפרטיים" של אדם. ככל שהתשובה לשאלה הראשונה היא בחיוב, יש להמשיך ולבחון האם ניתנה הסכמה למסירת מידע זה. אם התשובה לשאלה השנייה היא שלא ניתנה הסכמה למסירת מידע כאמור, אזי יש להמשיך ולבחון האם בהתאם לאיזונים הקבועים בחוק חופש המידע יש מקום למסור מידע זה על אף הפגיעה בפרטיות הכרוכה בו.

46. השאלה הראשונה היא אם המידע המבוקש – זהות החופרים – מהווה "פגיעה בפרטיות". התשובה לשאלה זו בנסיבות המקרה אינה פשוטה. זאת מכיוון שהביטוי "ענייני הפרטיים של אדם" הוא מונח עמום שלא הוגדר בצורה ברורה (עניין **רשות החברות הממשלתיות**, בפס' 22-23 לפסק דינה של כב' השופטת ע' ארבל; עניין **הסדרי הכופר**, בעמ' 326). בפסיקה צוין שאת היקף התפרשותו של ביטוי זה יש לפרש בכל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבותיו, כאשר לצורך כך ניתן להיעזר בהגדרות "מידע" ו"מידע רגיש" שבסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, המקימות חזקה על כך שמדובר ב"עניין פרטי" (עניין **רשות החברות הממשלתיות**, בפס' 23). בהקשר זה ניתן לשקול, בין היתר, גם את טיב המידע המבוקש והאור בו הוא מציג את הצד השלישי (עניין **רשות החברות הממשלתיות**, בפס' 24; עניין **מנגל**, בפס' 8 לפסק דינו של כב' השופט נ' הנדל).

47. המידע המבוקש במקרה דנן הוא זהות החופרים שביצעו חפירות ארכיאולוגיות באזור. מידע זה מצביע על עיסוקם המקצועי של אותם גורמים. מצד אחד, הכשרתו המקצועית של אדם נכנסת בגדר הגדרת "מידע" בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות. מצד שני, מידע על כך שאדם עוסק בביצוע חפירות ארכיאולוגיות אינו מגלה יסוד שלילי בהתנהלותו של אדם. בהקשר זה יש להבחין בין המשמעות של עצם העיסוק בחפירות ארכיאולוגיות, לבין השפעות שעשויות להיות לעיסוק בחפירות באזור על החופר כתוצאה מעמדותיהם של גורמים חיצוניים בקשר לחפירה במקום זה (עניין שעסקנו בו בהרחבה לעיל). בשקלול כל השיקולים המסקנה המסתמנת היא, לו עניין זה היה דורש הכרעה, שמדובר במקרה גבולי. מכיוון שהמידע עוסק בעבודתם המקצועית של החופרים, דבר אשר נכנס בגדר הגדרת "מידע" בחוק הגנת הפרטיות, ניתן היה להניח בנסיבות העניין שהמידע המבוקש נכנס בגדר מידע על "ענייני הפרטיים של אדם".

48. השאלה הבאה שהיה מקום לבחון, ככל שהייתה נדרשת הכרעה בנדון, הייתה אם ניתנה הסכמה למסירת המידע מטעם החופרים (סעיף 1 לחוק הגנת הפרטיות). זאת משעה שאין חולק שמסירת המידע לא באה למטרה שלשמה נמסר המידע מלכתחילה (וראו סעיף 9)2 לחוק סיפא). הסכמה מפורשת של החופרים למסירת המידע אינה בנמצא. ואולם סעיף 3 לחוק הגנת הפרטיות מגדיר הסכמה מדעת ככוללת גם חלופה של הסכמה מכללא. כלום ניתן היה לייחס לחופרים הסכמה מכללא לפגיעה מעין זו שבמסירת זהותם, למרות הפגיעה שבכך בפרטיותם? על פניו המסקנה היא בחיוב. כלומר שניתן היה – לו הדבר היה דורש הכרעה – לייחס לחופרים הסכמה מכללא שכזו. **זאת בשונה מהסכמה מכללא לפגיעה מקצועית או כלכלית בחופרים, שכפי מסקנתנו שלעיל, ברי שמי שלא הסכים לכך פוזיטיבית – אין לראותו כמי שהסכים לכך מכללא.**

49. אכן, סוגיית ההסכמה מכללא למסירת מידע נדונה לאחרונה בעע"מ 2975/15 הוצאת עיתון 'הארץ' נ' משרד החוץ [פורסם בבנו] (6.6.2016), שבו נדונה בקשה לקבלת מידע בדבר זהות המשתתפים בארוחת חג בביתו של שגריר ישראל בארצות הברית. בעמדת הרוב, מפי כב' השופטת ד' ברק-ארז, נקבע שבנסיבות מסוימות המצביעות על פומביות המידע בדבר היותו של אדם קשור לנושא מסוים, קמה "חזקת הסכמה" למסירת המידע. בנסיבות המקימות חזקה זו, אין צורך לתת לצדדים השלישיים את ההזדמנות להביא את עמדתם לפני הרשות המנהלית בהתאם לסעיף 13 לחוק חופש המידע או לפני בית המשפט בהתאם לסעיף 17(ג) לחוק חופש המידע (שם, בפס' 49 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז). עמדת המיעוט באותו עניין, מפי כב' הנשיאה מ' נאור, חלקה על קיומה של חזקת הסכמה בנסיבות אותו מקרה. כמו כן הוסיפה כב' הנשיאה, שגם אם קמה חזקת הסכמה למסירת מידע, עדיין בנסיבות המקרה היה מקום לאפשר לצדדים שלישיים להביע את עמדתם בעניין (שם, בפס' 9-10 לפסק דינה של כב' הנשיאה מ' נאור). מקרה נוסף שעסק בשאלת ההסכמה מכללא הוא עניין רשות החברות הממשלתיות. באותו עניין הסיק בית המשפט שמעצם הגשת מועמדות לכהונה כדירקטור בחברה ממשלתית מסכים המועמד מכללא למסירת פרטיו לציבור בשלב שטרם קבלת החלטה בעניין מועמדותו, וזאת כחלק מהצורך לאפשר לציבור להתייחס למועמדותו (שם, בפס' 26).

50. האם ניתן לגזור בנסיבות העניין דן על קיומה של "חזקת הסכמה" או של הסכמה מכללא של החופרים למסירת המידע למרות הפגיעה בפרטיות (להבדיל כאמור מהפגיעה בעיסוק או באינטרס המקצועי בשל החשש מהחרם האקדמי)? בנסיבות המקרה ישנם מספר שיקולים התומכים בהכרה בהסכמה מכללא כאמור: ראשית, המדובר בקבלת רישיון מהמדינה בקשר למשאב מוגבל, הניתן בכמות יחסית קטנה,

דבר המצביע על היות המידע "ציבורי". נסיבות שבהן מדובר ברישיונות המחולקים בידי הרשות המנהלית בהיקף מצומצם למשאב מוגבל, הן נסיבות הדומות במהותן לאלו הקיימות בהתקשרות של צד שלישי עם המדינה. נסיבות, אשר לגביהן נפסק שמדובר ב"מידע בעל אופי ציבורי מובהק", אשר בהיעדר טעמים מיוחדים זכאי הציבור לדעת את פרטיהן (עניין **לירן**, בעמ' 822). שנית, מידע זה מפורסם באופן יזום ושוטף בישראל בידי רשות העתיקות. אמנם מדיניות זו אינה נוהגת אצל המשיבים באזור, אך ניתן ללמוד ממנה על התפיסה הבסיסית של הרשות הציבורית המוסמכת והמקצועית לנדון בישראל (רשות העתיקות) שלפיה מדובר במידע ציבורי, אשר ככלל, בהיעדר נסיבות מיוחדות, יש לפרסמו לציבור. תפיסה זו תומכת בעמדה שלפיה בעת הגשת הבקשה לרישיון חפירה החופר נותן את הסכמתו מכללא למסירת מידע זה לידי הציבור למרות הפגיעה האפשרית בפרטיותו. שלישית, חובת הפרסום של הממצאים מצביעה גם היא על כך שאין לחופרים ציפייה מוגנת כדי פגיעה אסורה בפרטיות, לשמירה על פרטיות המידע. הוראות החוק החלות על מתן רישיונות חפירה קובעות כאמור שאחת ההתחייבויות שלוקח עליו החופר בעת קבלת רישיון חפירה הוא פרסום הממצאים (**תקנה 8 לתקנות העתיקות**). על מנת לעמוד בחובה זו יהיה על החוקר לוותר על הפרטיות בעת הפרסום. העובדה שמדובר במידע שישנה התחייבותו לגלותו בהמשך, מצביעה גם היא על כך שניתן ללמוד על קיומה של הסכמה משתמעת למסירת המידע. דבר זה מתבטא בין היתר בכך שניתן למצוא לפי הנטען את פרטיהם של חלק מהחוקרים בחיפוש במרשתת, בעקבות פרסומים שונים שערכו על ממצאיהם.

***בהקשר להליכים של הטכניון – לבחון האם ישנה הסדרה/פיקוח מדיני על עריכת ניסויים, מתן רישיונות/חובת פרסום וכו'.

51. נכון הדבר, שבשונה מן המצב בישראל ומדיניות רשות העתיקות, המידע האמור אינו מפורסם כאמור בידי המשיבים באופן יזום, וניתן לטעון שבנסיבות אלה יש כדי ליצור מצג כלפי מבקשי רישיונות החפירה שמידע זה גם לא יתפרסם לציבור. זאת ועוד, ניתן לתת משקל גם לכך שבסופו של יום, לאחר שהתקיימו בהליך זה שתי פניות לקבלת עמדת הצדדים השלישיים, התקבלו התנגדויות מצדם של 13 חופרים שונים. דבר זה מצביע על כך שלפחות חלק מהצדדים השלישיים לא התכוונו בעת הגשת הבקשה לרישיון להסכים למסירת המידע בדבר קבלת הרישיון.

52. ואולם שיקולים אלה אין בהם כדי להטות את הכף, ככל שהדבר היה דורש הכרעה, לכדי מסקנה שלפיה אין לייחס לחופרים הסכמה מכללא לפגיעה הנטענת ב**פרטיותם**.

נזכור ונזכיר, שטעם ההתנגדות המרכזי שהובא מטעמם וגם מטעם המשיבים, היה החשש מחרם אקדמי ולא סוגית הפגיעה בפרטיות. לצד התנגדות חלק מהחופרים למסירת זהותם, חלק אחר ולא מבוטל בהיקפו – הסכים לכך בהליכים השונים. נוכח מהותו של רישיון החפירה ככזה, ויתר השיקולים שפורטו, המסקנה המסתברת בעניין ההסכמה מכללא ככל שעניין זה היה דורש הכרעה, הייתה שניתן לייחס לחופרים הסכמה שכזו וממילא שאין המדובר בפגיעה אסורה בפרטיות ולכן גם אין איסור על מסירת המידע.

53. ומעבר לכך, וככל שהמסקנה הייתה אחרת, דומה שסביב **טענה זו** של המשיבים לפגיעה בפרטיות, היה מקום לעשות שימוש בסמכות הנתונה לבית המשפט להורות על מסירת המידע לפי **סעיף 17(ד) לחוק חופש המידע** "אם לדעתו העניין הציבורי בגילוי המידע, עדיף וגובר על הטעם לדחיית הבקשה" (ראו עניין **רשות החברות הממשלתיות**, בפס' 29-30; עניין **הסדרי הכופר**, בעמ' 317; עניין **רוזנברג**, בפס' 14). לא מדובר בפגיעה משמעותית בפרטיות (עניין **רשות החברות הממשלתיות**, בפס' 41). ולעומת זאת, נוכח האופי הציבורי של המידע והפרסום האינהרנטי שביסודו, על פניו שיקולי חופש המידע גוברים על הזכות לפרטיות וכדי מסירת המידע.

54. הנה כי כן, ככל שהדבר היה דורש הכרעה, על פניו היה מקום שלא לקבל את טעם המשיבים המבוסס על הפגיעה בפרטיות שכן אפילו אם המדובר בפגיעה בפרטיות, ניתן לייחס לחופרים הסכמה מכללא לפגיעה זו; ואפילו אם אין הדבר כך, היה על פניו מקום להורות על גילוי המידע המבוקש באיזון הכולל בין השיקולים ולפי **סעיף 17(ד) לחוק חופש המידע**. ואולם, כאמור, עניין זה של הפגיעה בפרטיות אינו דורש הכרעה בנסיבות המקרה ויושאר בצריך עיון לעת מצוא. זאת שכן מסקנתנו היא **שדי בנימוק המרכזי של המשיבים ושל הצדדים השלישיים שסירבו למסירת המידע – והוא הנימוק המבוסס על הפגיעה הממשית והמשמעותית בהם בשל חשיפת המידע ולפי סעיף 9(ב)(6) לחוק (עניין החרם האקדמי) – בכדי להביא לדחיית העתירה בכל הנוגע לחיוב המשיבים למסור את זהות החופרים שלא הסכימו לכך במפורש.**

מחלוקת שנייה: מקום אחסון הממצאים הארכיאולוגיים

55. במסגרת הבקשה לקבלת מידע ביקשו העותרים גם לקבל מידע בדבר מקום האחסון של הממצאים הארכיאולוגיים שנמצאו באזור (לפני 1967 ולאחר מכך). בקשה זו לא קיבלה מענה בתגובה המקדמית של המשיבים. בעקבות פנייה מצד העותרים למשיבים לאחר

התגובה המקדמית, מסרו המשיבים שהממצאים שמורים במחסנים של קמ"ט ארכיאולוגיה או של רשות העתיקות, ובלא פירוט נוסף. העותרים אינם מסתפקים בתשובה זו. לטענתם, יש חשיבות לפירוט מקום אחסון המוצגים, תוך שהם נכונים היו להסתפק בתשובה כללית לגבי מיקום המחסנים והיקף וסוג המוצגים שמאוחסנים בכל מקום.

56. המשיבים אינם מסכימים למסירת המידע שהתבקש בדבר מקום אחסון הממצאים. זאת על בסיס שני טעמים: הטעם הראשון, עניינו בחשש מפני **גניבת הממצאים**, אשר לטענתם הוא מוגבר כאשר מדובר באזור, בשל נסיבות הקשורות לאופן שמירת הממצאים. עניין זה נכנס לפי טענתם בגדרי הסייג למסירת מידע הקבוע **בסעיף 9(ב)(1) לחוק חופש המידע**, המאפשר שלא למסור "מידע אשר גילוי עלול לשבש את התפקוד התקין של הרשות הציבורית או את יכולתה לבצע את תפקידיה". הטעם השני, נעוץ **במשא ומתן עם הפלסטינים ובהסכם הביניים הישראלי-פלסטיני** בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (הסכם אוסלו). כחלק מהסכם זה נקבע שישראל תעביר לפלסטינים רשימה של החפירות שבוצעו ושל הממצאים שנמצאו בשטחים שיעברו לסמכות הפלסטינים. כן הוסכם שנושא עתיד ממצאים אלו יידון במסגרת משא ומתן עתידי. לטענת המשיבים, מסירת המידע בעניין מקום אחסון הממצאים כעת, עלולה לפגוע בעמדת ישראל במשא ומתן עתידי וכן להשליך על טענות בעניין אופן יישום הסכם הביניים.

57. העותרים לא קיבלו טעמים אלו. הם טענו שהשמירה על הממצאים הארכיאולוגיים היא מתפקידם המרכזי של המשיבים ומדובר במידע בעל חשיבות הנוגע ל"קניינו המובהק" של הציבור. עוד הוסיפו העותרים, שמידע זה נחשף לציבור על ידי רשות העתיקות, בנוגע לממצאים שנמצאו בישראל. לגבי החשש מפני "שוד עתיקות" טענו העותרים, שלא ברור מדוע בעצם פרסום מיקום המחסנים יש כדי להגביר חשש זה. לגבי הטעם של פגיעה ביחסי החוץ בשל המשא ומתן עם הפלסטינים טענו העותרים, שאין בהתחייבויות של מדינת ישראל במסגרת הסכם הביניים כדי למנוע את חשיפת המידע כעת. בהסכם הביניים עצמו המדינה התחייבה להעביר רשימה של הממצאים. לכן לא ברורה הפגיעה הנטענת מהעברתו לעותרים של מידע שכבר נמסר כביכול לפני 20 שנה. וככל שהמדינה לא נהגה בהתאם לחובותיה לפי הסכמי הביניים, גם אז ישנה חשיבות בחשיפת המידע והבאתו לידיעת הציבור. לגבי פגיעה במשא ומתן המדיני, הרי שמשא ומתן כאמור לא מתקיים לטענת העותרים כבר תקופה ארוכה. בנסיבות אלו, הוסיפו וטענו, אין מקום להתלות במשא ומתן עתידי, שלא ברור מתי יתרחש, כטעם לאי גילוי המידע. עוד נטען, שטענות שעניינן יחסי חוץ צריכות להישמע מפי הגורמים

המוסמכים לכך ולא מטעם המשיבים, שתחום אחריותם הוא חפירות ארכיאולוגיות.

58. יצוין, שבהתאם להוראות [סעיף 17\(ב\) לחוק חופש המידע](#) קיימתי דיון במעמד צד אחד, גם בסוגיה זו של מקום אחסון הממצאים, שבמהלכו הציגו המשיבים לעיוני את המידע המבוקש. כמו כן הרחיבו המשיבים בקשר לטענותיהם וכן ענו לשאלות בית המשפט, הן בקשר לטעם של שמירה על המוצגים והן בקשר לטעם של פגיעה ביחסי החוץ (כאמור בפרוטוקול הדיון שנרשם בדיון זה). בין היתר עמדו המשיבים בהקשר זה על חשיבות נושא הארכיאולוגיה בתחום יחסי החוץ בשנים האחרונות.

59. לאחר שמיעת טענות כל הצדדים בנדון ועיון בחומר שלפניי, מסקנתי היא שאין מקום בנסיבות המקרה לחייב את המשיבים במסירת המידע על מקום אחסון הממצאים. אכן – המשיבים הציגו שני טעמים שונים לאי מסירת המידע – חשש לגניבה של הממצאים וכן חשש לפגיעה ביחסי החוץ:

60. לגבי הטעם בדבר חשש מגניבה של הממצאים, הוצגו לפניי במסגרת הדיון במעמד צד אחד הנסיבות הקונקרטיות המקימות חשש זה. נסיבות אלו אכן מעלות קושי בחשיפת מידע זה **במועד הנוכחי**, בשל כך שהן עלולות להביא לגניבת הממצאים. עם זאת, שיקולים אלו, שנוגעים לקשיים פרקטיים בשמירה על הממצאים נוכח המצב הקיים כיום, ספק אם יש בהם הצדקה למניעת חשיפת המידע באופן גורף. על קשיים אלה ניתן היה לכאורה להתגבר על ידי השהיית חשיפת המידע לפרק זמן כזה או אחר, שבמהלכו תוכל הרשות לטפל בנושא ולהבטיח שחשיפת המידע לא תאפשר פגיעה בממצאים. אלא שבנסיבות המקרה אין דבר זה מחייב הכרעה בשל הטעם הנוסף לאי מסירת המידע – והוא סוגיית הפגיעה ביחסי החוץ, טעם שמצאתי לקבל.

61. סוגיית החשש לפגיעה ביחסי החוץ מוסדרת [בסעיף 9\(א\)\(1\) לחוק חופש המידע](#), אשר קובע שרשות ציבורית לא תמסור "מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בבטחון הציבור או בבטחונו או בשלמו של אדם". כפי שנקבע בסעיף, המבחן הוא "מבחן החשש", אשר נבחן בהתאם לתוחלת הפגיעה ביחסי החוץ – כלומר מכפלת עוצמת הסיכון במידת הסתברותו [\(בג"ץ 2007/11 שני נ' המשרד להגנת הסביבה](#) [פורסם בנבו] (5.2.2012); [עע"מ 2975/15 עניין משרד החוץ](#), בפס' 26 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז). לאחר ששמעתי את הסברי המשיבים במסגרת הדיון שנערך במעמד צד אחד, ומבלי יכולת להרחיב בעניין זה מעבר לכך נוכח האופי הרגיש והמיוחד של המידע שנמסר לבית המשפט וההסברים בנדון, הגעתי למסקנה

שבנסיבות העניין מתקיים חשש לפגיעה ביחסי החוץ בעוצמה ובמידה המצדיקה באיזון הכולל את אי חשיפת המידע המבוקש, וזאת על אף הטעמים הכלליים בבסיס [חוק חופש המידע](#) והטעמים שהעלו העותרים בדבר החשיבות בחשיפת המידע הספציפי. כמו כן, אין בנסיבות העניין אפשרות למסור מידע זה באופן חלקי או בדרך של פרפראזה, באופן שיפחית את הפגיעה האמורה. על כן מסקנתי היא שהעתירה נדחית בכל הנוגע למסירת המידע בדבר מקום אחסון המוצגים.

מחלוקת שלישית: רשימת ההשאלות

62. העותרים ביקשו במסגרת הבקשה למסירת מידע גם את רשימת כל הממצאים הארכיאולוגיים שהושאלו לצדדים שלישיים מידי המשיבים. בתגובה המקדמית טענו המשיבים שלא קיימת רשימה מסודרת כאמור וכי לשם הכנתה יש צורך בעיבוד מידע, דבר אשר לא ניתן לחייב את הרשות לעשותו. עם זאת עניין זה של קיום הרשימה הוסר מעל הפרק, שעה שבדיון במעמד צד אחד הוצג לפני המידע המבוקש. בהקשר זה יצוין שמהעיון עולה שבידי המשיבים מסמכים מסודרים אשר מתעדים את ההשאלות שבוצעו לגורמים השונים. מידע זה אינו ערוך בצורה אותה ביקשו העותרים, אך הוא קיים. ממילא השאלה אינה של קיום המידע אלא שאלת מסירתו לעותרים.

63. המשיבים טענו שאין מקום למסור רשימה זו של השאלת הממצאים, בשל החשש לפגיעה ביחסי החוץ, כלומר פגיעה במשא המתן העתידי עם הפלסטינים, מהטעמים שפורטו כבר לעיל, בקשר לרשימת מקומות אחסון הממצאים. במסגרת הדיון שהתקיים לפני במעמד צד אחד גם בסוגיה זו, וכאמור בפרוטוקול הדיון שנרשם בו, הרחיבו המשיבים את נימוקיהם לטענתם לפגיעה ביחסי החוץ. המשיבים הבהירו שהחשש הוא לפגיעה באינטרס של מדינת ישראל, ללא קשר לשאלת עמדתו של גורם כזה או אחר המחזיק במוצגים, ונכונותו של גורם זה או אחר המחזיק במוצגים לפרסם את הממצאים שברשותו או את מקורם. אפילו אם מידע זה גלוי, במובן זה שהממצאים עצמם מוצגים בתערוכות השונות בליווי כיתוב שממנו ניתן ללמוד על מקורם, ישנו הבדל מהותי בין המצב הנוכחי – שבו כדי לאתר את המידע יש צורך בהשקעת משאבים לא מבוטלת, לבין מסירת מידע זה בצורה מסודרת על ידי הרשות.

64. העותרים שבו וטענו גם בהקשר זה, שאין ממש בטענה לפגיעה ביחסי חוץ, באותן הטענות שצוינו כבר לעיל בעניין מקום אחסון המוצגים. כמו כן הוסיפו העותרים

שכאשר מדובר בהשאלות, הרי שהמידע על ההשאלה הוא פומבי, מכיוון שהממצאים מוצגים לציבור אצל הגורם השואל בליווי פרטי הממצא המתארים את מקום מציאתו והגורם שממנו הוא הושאל. עוד נטען שמידע זה, לפחות בחלקו, מפורסם על ידי רשות העתיקות באופן יזום. ממילא אין ממש בסירוב המשיבים למסור את המידע.

65. קודם שנבוא להכרעה במחלוקת זו לעניין רשימת ההשאלות, יש לציין שבהחלטת מיום 3.5.2016 ביקשתי את התייחסות הצדדים השלישיים למבוקש, כלומר של הגורמים המחזיקים במוצגים, וזאת על אף עמדת המשיבים שלפיה אין למסור את המידע, בלי קשר לעמדת ה"המחזיקים" (ובלא נקיטת עמדה לגוף המחלוקת). בעקבות פניה זו התקבלו (באמצעות המשיבים) התייחסויות ממספר גורמים. חלקם התנגדו למסירת המידע, וזאת מטעמים הנובעים מחשש לחרמות או קריאה לחרמות נגדם. חלק אחר מהגורמים המחזיקים בממצאים הסכים למסירת המידע או שהשאיר את העניין לשיקול דעת בית המשפט. כמו כן נמסר מטעם המשיבים שגורם אחד ביקש להשיב את המוצגים לידיהם בעקבות הפנייה.

66. לאחר בחינת כלל השיקולים בקשר למידע מבוקש זה, הגעתי למסקנה שגם לגבי רשימת ההשאלות קיים חשש לפגיעה ביחסי החוץ כתוצאה מחשיפת המידע במידה המצדיקה שלא למסור מידע זה. זאת על אף היותו של המידע גלוי בחלקו במסגרת התערוכות שבהן מוצגים הממצאים ואף הסכמתם של חלק מהגורמים למסירת המידע (וראו [ס' 19\(ג\)](#) לצו 1166). שוכנעתי, מהטעמים שהובאו לפני במעמד צד אחד, שגם בהקשר זה יש משמעות למסירת המידע **מידי המשיבים עצמם** להבדיל מאיסוף מידע "פרטי" של העותרים או של כל גורם לא רשמי אחר (ויש לציין בעניין זה אף את ההשלכה הנובעת מהייתה, ולו בגדרי הליך זה, עקב עצם הפנייה, בדמות ויתור של מוסד על הצגת ממצאים בעלי ערך ארכיאולוגי לציבור והשבתם לידי המשיבים, כפי שהדבר תואר בתצהיר שהוגש כחלק מעמדות הצדדים השלישיים). מאותם הטעמים שהובאו לפני בית המשפט במעמד צד אחד, המסקנה היא שהאינטרס שבגיננו אין למסור את המידע הוא אינטרס של המשיבים ומדינת ישראל ולא אינטרס בלעדי של הגורמים המחזיקים במוצגים. לכן לא מצאתי בהסכמתו של גורם כזה או אחר למסירת המידע כדי להביא למסירת המידע הנוגע לעניינו. במובן זה קיים גם הבדל אף בעמדת המשיבים, לעומת מסירת זהות החופרים שהסכימו לכך (כאמור לעיל). כמו כן, גם במקרה זה כמו בעניין מיקום אחסון המוצגים, לא ניתן להציג את המידע באופן חלקי או בדרך של פרפרזה. על כן אני דוחה את העתירה בנוגע למידע בדבר רשימת ההשאלות.

מחלוקת רביעית: תיקי החפירה ב"תל בתיר" וב"תל שילה"

67. במסגרת הבקשה לחופש המידע ביקשו העותרים גם לעיין בתיק החפירה המלא של האתרים "תל בתיר ו"תל שילה", בתור מקרי-מבחן לאפשרות העיון בתיקי חפירה. אך יש להדגיש, שהחל מהעתירה המתוקנת ובמשך כל ההליך עמדו העותרים על כך שהם מבקשים שהעיון בתיקי החפירה יתבצע בהתאם לנוהל רשות העתיקות בעניין זה. בהתאם לנוהל זה (נספח ב' להשלמת הטיעון מטעם העותרים) בקשה לעיון במהלך 10 שנים מתום עונת החפירה האחרונה מותנית בהסכמת החופר. לאחר חלוף 10 שנים מעונת החפירה האחרונה ניתן לעיין גם ללא הסכמת החופר. עיון כאמור מותנה בחתימה על התחייבות בדבר שמירה על זכויות יוצרים.

68. המשיבים מצדם הצהירו שהם פועלים עקרונית בהתאם לנהלי רשות העתיקות תוך התאמה לנסיבות הנובעות מכך שמדובר באזור (פרוטוקול הדיון מיום 25.5.2015, עמ' 7 ש' 18-22). על כן הם אינם מתחייבים שבקשה שתואמת את נהלי רשות העתיקות תאושר. לגופן של הבקשות הספציפיות, נמסר שהחפירה ב"תל בתיר" שבוצעה בידי קצין מטה ארכיאולוגיה הקודם – ד"ר יצחק מגן – הסתיימה בשנת 2007, ש"בתל שילה" מתנהלת כיום חפירה של קצין מטה ארכיאולוגיה הנוכחי – חנניה היזמי, ושחפירה קודמת של ד"ר יצחק מגן הסתיימה בשנת 2007. המשיבים הוסיפו שפנו לד"ר מגן בעניין זה והוא התנגד לבקשת העותרים לעיין בתיקי החפירה.

69. בהתאם לנתונים שמסרו המשיבים בנוגע למועד סיום החפירה ולעמדת החופר, הרי שלפי נהלי רשות העתיקות לא הייתה ניתנת לעותרים זכות עיון, בשל כך שטרם חלפו עשר שנים מעונת החפירה האחרונה, והחוקר מתנגד לעיון המבוקש. משהעותרים מבקשים לקבל זכות עיון בהתאם למתווה הנהוג על ידי רשות העתיקות, אזי גם לעמדתם טרם קמה להם זכות העיון בתיקי החפירה. בנסיבות אלו גם טרם הגיעה העת לדון ולהכריע בשאלה העקרונית שהועלתה ואשר טרם הגיע זמנה, האם המשיבים חייבים לפעול בעניין זה באופן מלא בהתאם לנוהל רשות העתיקות, או שהם רשאים לבצע התאמות כאלו ואחרות בשל הנסיבות הנובעות מכך שהם פועלים באזור. אין מקום לדון בעניין תאורטי וביחס להחלטה שטרם התקבלה (וגם לא "למען הסדר הטוב", או כ"מקרה מבחן", כפי המבוקש בעיקרי הטיעון של העותרים, בסעיף 10.4). כך בכלל – כאשר ביקורת שיפוטית צריכה להתייחס להחלטה פרטנית על נסיבותיה; וכך בפרט נוכח שורת הנושאים הרחבה ביותר שהונחה להכרעה לפני בית משפט זה במסגרת העתירה דנן, ועד כדי סרבול ההליך באופן שתואר לעיל. מטעם זה, ומבלי צורך

בהבעת עמדה לגופה של המחלוקת העיונית הכללית, נדחית בקשת העותרים לקבל לעיונם את תיקי החפירה של "תל בתיר" ו"תל שילה". למותר לציין, שאין בדחיית העתירה בעניין זה כדי למנוע מהעותרים לפנות בעתיד בבקשה חדשה לעיון בתיקי חפירה, וגם עמדות המשיבים וטענותיהם בנדון שמורות להם.

מחלוקת חמישית: המידע שלא נמסר לגבי רשימת אתרי החפירות

70. המחלוקת האחרונה שעלינו להידרש אליה היא לעניין מספר פרטי מידע אשר העותרים ביקשו בנוגע ל"רשימת החפירות" (המצומצמת, שכללה 12 אתרי חפירות), שלגביהן התבקש מידע מפורט – ולא נמסר. במסגרת המידע המפורט על רשימת החפירות (המצומצמת), ביקשו תחילה העותרים לקבל את פרטי המידע הבאים לגבי כל אחד מאתרי החפירות: שם האתר; מיקום האתר; שם הגורם שביצע את החפירה; שם החופר; מטרת החפירה; מועד תחילת החפירה; השלב בו נמצאת החפירה; מועד סיום משוער של החפירה; החלקים באתר שבהם הסתיימה החפירה; מה עלה בגורל החלקים שבהם הסתיימה החפירה; זהות הגורם המממן את החפירה; סכום מימון החפירה; והאם הוכרז כאתר היסטורי או אתר עתיקות.

71. במהלך בירור ההליך נמסר חלק מהמידע המבוקש ויריעת המחלוקת בהקשר זה הצטמצמה באופן ניכר. כפי שעולה מרשימת המחלוקות (ע/ת/3), הצדדים חלוקים לגבי שלושה פרטי מידע בלבד שהתבקשו ולא נמסרו בנוגע לאתרי החפירות שברשימה (מעבר למחלוקת בדבר פרטי זהות החופרים אשר לא נתנו הסכמתם אשר נדונה לעיל בהרחבה). שלושת פרטי המידע שבמחלוקת הם, אם כן: (א) **המועד המשוער לסיום החפירה**; (ב) **החלקים שבהם הסתיימה החפירה**; (ג) **ומה נעשה עם אותם חלקים שבהם הסתיימה החפירה**. מחלוקת נוספת בהקשר זה היא בנוגע למידע הנוגע לחפירה שנערכה ב"פצאל" שלא מטעם המשיב 2 (באתר זה נערכו שתי חפירות – חפירה מטעם המשיב 2 וחפירה מטעם גורם פרטי). לגבי חפירה זו לא מסרו המשיבים פרטי מידע שנמסרו לגבי יתר החפירות, וזאת בעקבות התנגדות החופר המבצע את החפירה.

72. נפנה תחילה לפרטי המידע שלא נמסרו על ידי המשיבים בנוגע לכלל אתרי החפירה. עמדת המשיבים בעניין זה הייתה שאין מקום למסור מידע זה ממספר טעמים. נטען שמידע זה נמצא במסגרת הסיכומים השנתיים שמגישים החופרים למשיבים בדבר התקדמות החפירות. סיכומים אלה מכילים מידע רב על החפירות שאין מקום למסור, מכיוון שמדובר במידע מקצועי בעל ערך כלכלי לחופרים, מידע שחשיפתו תביא לפגיעה

במחקרם של החופרים, ועלול לשמש ל"גניבה אקדמית". במסגרת הדיון שנערך במעמד צד אחד הציגו המשיבים לבית המשפט דוגמה לדוח סיכום חפירה, הממחיש לטעמם את טענתם שמדובר במידע שאין למסרו, מכיוון שהוא מכיל מידע מקצועי על החפירה, שהוא בעל ערך כלכלי לחופר. המשיבים הפנו בהקשר זה לחריג הקבוע [בסעיף 9\(ב\)\(6\)](#) [לחוק חופש המידע](#), בדבר הגנה על מידע בעל ערך כלכלי לצד שלישי, [ולסעיף 9\(א\)\(4\)](#) לחוק האוסר על מסירת מידע שאין לגלותו על פי כל דין – ובשל דיני זכויות היוצרים.

73. המשיבים הוסיפו שהמידע בדבר הערכת תום תקופת החפירה באופן שמבקשים העותרים אינו קיים בידי המשיבים. מדובר בהערכה מקצועית המתקבלת בהתבסס על הדוחות השנתיים שנמסרים לידי המשיבים בדבר החפירות שבוצעו והבהרות מהחופרים, כאשר ההחלטה לגבי המשך החפירה מתקבלת לאחר דיונים שנערכים בעקבות הגשת הדוחות. לכן העותרים מבקשים למעשה יצירת מידע חדש שאינו קיים בידי הרשות על ידי עיבוד מידע, דבר שהמשיבים אינם מחויבים לבצעו בהתאם [לחוק חופש המידע](#).

74. המשיבים גם התייחסו בהקשר זה באופן קונקרטי למספר חפירות אשר בוצעו בידי גורמים חיצוניים למשיבים: לגבי החפירה ב"תל חברון" נטען שחפירה זו מבוצעת בידי רשות העתיקות והעותרים מוזמנים לפנות אליה בבקשה לקבלת מידע זה. לגבי החפירה ב"הרודיון" נטען שהחופרים הסכימו למסירת המידע המבוקש ולכך שהמשיבים יפנו את העותרים אליהם לשם קבלת המידע. לגבי החפירה ב"הר עיבל" הפנו המשיבים את העותרים לספר שפורסם על חפירה זו. בנסיבות אלו, מכיוון שהמידע ה"מקצועי" אינו נמצא אצל המשיבים בצורה מסודרת וניתן להגיע למידע זה על ידי פנייה לגורמים שביצעו את החפירות או על ידי עיון בפרסומים על החפירות, נטען שאין חובה על המשיבים למסור מידע זה בהתאם [לסעיף 8\(4\)](#) [לחוק חופש המידע](#), הפוטר ממסירת מידע מקום בו נעשית הפניה למקור ממנו ניתן לקבל את המידע.

75. העותרים טענו לעומת זאת, שאין במידע בדבר מועד הסיום המשוער ככל שהוא צפוי להימשך מעבר לשנת הרישיון הנוכחית – משום פגיעה בצדדים שלישיים או בזכות יוצרים. כל שמבוקש הוא מידע "טכני" על התאריך המשוער, המתייחס לממד האדמיניסטרטיבי ולא לממד האקדמי, תוך שהם מתחייבים שלא לעשות כל שימוש במידע בעל השלכות אקדמיות. לעמדתם, ככל שהמידע מצוי במסגרת מסמך שלא ניתן למסרו, יש לחייב את הרשות בעיבוד המידע באופן שיאפשר מסירתו. לגבי המידע בדבר החלקים שבהם הסתיימה החפירה והשימוש שנעשה באותם חלקים, מדובר בעניין שנתון לסמכות המשיבים ואינו כולל כל חשש לפגיעה בזכויות של החופרים. לכן יש

למסור גם מידע זה. ב"כ העותרים גם הבהיר, שהעותרים מעוניינים במידע ברמת פירוט "נמוכה", אשר אין בה כדי לחשוף מידע מקצועי. הוא הוסיף שלמיטב ידיעתו ניתן לקבל מידע זה מרשות העתיקות באמצעות פניה פרטנית.

76. לאחר שעיינתי בחומר שלפני ושמעתי את עמדות ב"כ הצדדים, מסקנתי היא שאין מקום לחייב את המשיבים למסור את המידע שהתבקש על "מועד סיום החפירה המשוער". מעמדת המשיבים, אשר גובתה בתצהיר, עולה שהרשות אינה מחזיקה בידה מידע בעניין מעבר לדוחות החפירה שמגישים החופרים, אשר על בסיסם ותוך התייעצות עם החופר ניתן להעריך את מועד סיום החפירה מנקודת מבטה של הרשות המינהלית. זאת, מעבר לחידוש הרישיון שהוא שנתי בהגדרה.

77. מעיון בדוח לדוגמה שהוגש לבית המשפט עולה שהדוח כולל מידע רב הנוגע לחפירה עצמה, אשר הוא מידע רלבנטי למחקרו של החופר, אך הוא אינו כולל התייחסות מפורשת למועד המשוער לסיום החפירות. בנסיבות אלה, הגעתי למסקנה שאין בידי הרשות את המידע המבוקש בנוגע למועד המשוער לסיום החפירות. לכן הרשות הייתה רשאית לדחות את הבקשה לקבלת מידע מטעם זה (ראו הגדרת "מידע" בסעיף 2 לחוק חופש המידע וכן סעיף 7(ה) לחוק; כן ראו עע"מ 4349/14 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד ראש הממשלה [פורסם בנבו] (בפס' 12, 3.11.2015)). העתירה בעניין פריט מידע זה נדחת אפוא. בנוסף, מצאתי מקום לקבל את עמדת המשיבים בכל הנוגע למידע הנוסף שהתבקש ביחס לחפירות ב"תל חברון" וב"הר עיבל". זאת, מהטעמים שצוינו לעיל בהתייחס לחפירות אלו ולמידע שהתבקש – אם ביחס לגוף המנהל את החפירה והמידע שברשותו ("תל-חברון"); אם ביחס לפרסום הקיים ממילא ("הר עיבל"). ויוסף, שבהתייחס ל"תל חברון", נותרה אמנם מחלוקת לעניין פרטי זהות החופר ועותק הרישיון – אך אין מקום לחייב במסירת מידע זה בהמשך להכרעתי בעניין המחלוקת הראשונה ("זהות החופר"). ובאשר ל"הר עיבל", נותרה מחלוקת בעניין השימוש בשטח לאחר תום החפירה, אך עניין זה הובהר עוד במהלך הדיון ובא על פתרונו (עמ' 35 לפרו'). אין אפוא מקום לסעד המבוקש עוד, בראש זה של המחלוקת, וביחס לחפירות אלה.

78. שונה מסקנתי לעניין המידע שהתבקש ביחס ליתר החפירות שבמחלוקת על החלקים שבהם הסתיימו החפירות ומה נעשה בהם. המחלוקת בין הצדדים לעניין החלקים שבהם הסתיימו החפירות והשימוש שנעשה בחלקים אלו נטועה בתשובה לשאלה האם מידע זה כולל מידע בדבר תוצאות וממצאי החפירה. העותרים טוענים שכל רצונם

במידע על עצם הסיום וכן מידע כללי על השימוש שהוחלט לעשות בשטח זה, ברמת פירוט נמוכה ביותר, המתייחסת לשימוש העתידי בלבד, ללא התייחסות לממצאי החפירות ("מידע שאינו אקדמי או מחקרי, אלא מה התוכניות שלך לגבי האדמה הזאת, אתה מחזיר אותה לבעלים, בונה שם מרכז תיירות, אם סיימת וכו'", פרוטוקול הדיון מיום 7.3.2016, עמ' 31 ש' 21-23). לכן אין לעמדתם במסירת המידע המבוקש כדי לחשוף מידע מקצועי בקשר לממצאי החפירה. המשיבים טענו כאמור שהמידע על סיום החפירה בחלק מהשטח והשימוש המבוקש לעשות באותו אתר חושפים מידע מהותי בנוגע לממצאי החפירה.

79. אכן, ברמה העקרונית מקובלת עלי טענת המשיבים שעליהם להגן על מידע הנוגע לממצאי החפירות הנמצא בידם על מנת לאפשר לחוקר ליהנות מפרי עמלו ולפרסם ממצאים אלה במסגרת פרסומיו. עקרון זה מעוגן בדין הישראלי [בסעיף 12\(ב\) לחוק העתיקות](#), אשר קובע את זכותו הבלעדית של החוקר לפרסום ממצאי החפירות למשך 10 שנים. דבר זה גם משתקף בנהלי רשות העתיקות המתנים את העיון בתיק החפירה במשך 10 השנים שלאחר תום החפירה – בהסכמת החופר. ואולם בנוגע להתקיימות טעם זה לאי מסירת המידע, כמו כל טעם אחר לאי מסירת מידע שהתבקש על פי [חוק חופש המידע](#), הנטל להוכחת התקיימות החריג הוא על כתפי המשיבים (ראו לדוג' עניין [עיתון הארץ](#), בפס' 24). בנסיבות המקרה לא מצאתי שהמשיבים הוכיחו שמסירת מידע ברמת הפירוט הנמוכה שהתבקשה על ידי העותרים כשלעצמה יש בה כדי לחשוף מידע הנוגע לממצאי החפירה, באופן שעשוי לפגוע בזכות של החוקרים ליהנות מפרי עמלם. טענות המשיבים בדבר היות מידע זה "מידע מקצועי" שאין למסרו בשל פגיעה בזכויות החופרים היו כלליות ובלא פירוט מספיק. גם מקום בו ניתנה דוגמה לפגיעה אפשרית זו, הדוגמה התייחסה למידע הנוגע לממצאי החפירה (פס' 67 לכתב התשובה המשלים לעתירה המתוקנת בשנית). אך כפי שפורט לעיל, העותרים הבהירו מספר פעמים שלא זה המידע המבוקש על ידם. לכן לא מצאתי שניתן במסגרת טיעוני המשיבים הסבר מספק המבהיר כיצד מסירת המידע שביקשו העותרים, הן במהותו והן בהיקפו, עלול להביא לפגיעה במידע מקצועי בעל ערך כלכלי לחופרים, באופן המרים את הנטל המוטל על המשיבים. משטעמי המשיבים היו אלו שפורטו לעיל בעניין זה, ולא בוססו כנדרש, ובשונה מן הטעמים שמצאתי משכנעים במחלוקות האחרות, מצאתי כאמור מקום לקבל את העתירה ככל שהיא עוסקת בעניין זה, לגבי רשימת האתרים המצומצמת.

80. על כן על המשיבים למסור את המידע – ברמת הפירוט ה"נמוכה" שהתבקשה, בדבר החלקים שבהם הסתיימו החפירות והשימוש בהם – לידי העותרים – תוך 120 יום ממועד מתן פסק הדין. מועד זה נקבע בשים לב לצורך להשמיט מן המידע את אותה

רמת פירוט שהעותרים אינם מבקשים אותה, ושיש בה לטענת המשיבים משום פגיעה ממשית ואמתית בזכויות היוצרים ובעמל האקדמי של החופרים.

מידע על החפירה ב"פצאל"

81. כנזכר, אחד מאתרי החפירות שלגביהם התבקשו פרטים הוא אתר "פצאל", שבו נערכו שתי חפירות – חפירה מטעם המשיבים וחפירה בידי גורמים חיצוניים. לגבי החפירה שבוצעה בידי גורמים חיצוניים, המשיבים סירבו למסור כל מידע, לרבות מידע שנמסר ביחס לחפירות האחרות (בשלבם מוקדמים של ההליך) ובכלל זה מידע שאין בו כדי לחשוף את זהותו של החופר. הטעם לסירוב זה היה התנגדותו של החופר.

82. החלטה זו של המשיבים בהתייחס למידע שנמסר על החפירות האחרות, אך לא על החפירה בפצאל (כלומר בלא זהות החופר) אינה יכולה לעמוד. טעמי התנגדותו של החופר היו נעוצים בחשש מפגיעה באינטרסים שלו כתוצאה מחשיפת זהותו. טעמים אלו התקבלו כמפורט לעיל ומבלי שנמצא שיש מקום לחייב את המשיבים במסירת מידע זה על זהותו. ואולם חשש זה אינו רלבנטי **למידע הכללי** על החפירה, אשר אין בו כדי להביא לחשיפת זהותו של החופר. על כן, בעניין זה מצאתי שהחלטת הרשות שלא למסור כל מידע על חפירה זו היא החלטה שלא הועמד לה בסיס מספיק. משכך על הרשות למסור לעותרים בקשר לחפירה זו את אותו מידע שניתן לגבי החפירות האחרות (למעט מידע בדבר זהות החופר והגורם שמטעמו הוא מבצע את החפירה). גם מידע זה יימסר, מאותם טעמים שפורטו לעיל, תוך 120 ימים.

התוצאה

83. בסיכומו של דבר, זוהי תוצאת עתירה זו:

א. העתירה נדחית בכל הקשור למסירת מידע על זהות החופרים; מסירת מידע על מקום אחסון הממצאים; מסירת מידע על רשימת ההשאלות; ומסירת מידע על מועד סיום החפירה המשוער.

ב. העתירה מתקבלת בכל הנוגע למסירת המידע בדבר החלקים שבהם הסתיימו

החפירות והשימוש שנעשה בחלקים אלו כאמור בפס' 80 שלעיל; וכן ביחס למסירת המידע על החפירה ב"פצאל" (המידע שנמסר על ידי המשיבים ביחס לחפירות האחרות, למעט זהות החופר והגורם שמטעמו הוא מבצע את החפירה), כאמור בפס' 82 לעיל.

84. בנסיבות העניין הכוללות, לרבות דחיית רוב העתירה (על המידע הרב שהתבקש בה) מזה, וההליכים שהעותרים נדרשו להגיש ולקיים בהליך וכן תוצאת העתירה הכוללת מזה, לא מצאתי מקום לעשיית צו להוצאות וכל צד יישא בהוצאותיו.

85. **המזכירות** תשלח פסק-דין זה לב"כ הצדדים. על ב"כ המשיבים ליידע את הצדדים השלישיים שנעשתה אליהם הפנייה לפי ההחלטה מיום 3.5.2016, בדבר תוצאת פסק הדין. החומר החסוי שנמסר לבית המשפט, וכן פרוטוקול הדיון במעמד צד אחד, יוחזר לב"כ המשיבים באמצעות המזכירות ותוך תרשומת כמקובל.

המזכירות תשלח פסק-דין זה לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ' בחשוון תשע"ז, 21 נובמבר 2016, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ד#ר יגאל מרזל 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה